

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การประเมินประสิทธิผลการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับ
บัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย

จันทร์ชดี มาพุทธ

เลขที่หนังสือ

AO 00/8615

29 ส.ค. 2547

174646

ทุนอุดหนุนวิจัย ปีงบประมาณ 2545 คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ISBN 974-382-696-3

**THE EVALUATION TEACHING EFFICIENCY OF INSTRUCTORS IN THE
GRADUATE SCHOOL FACULTY OF EDUCATION, BURAPHA UNIVERSITY
AS QUALITY ASSURANCE CONCEPTUAL FRAMEWORK,
MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS**

CHANCHALEE MAPUDH

Supported by Education Faculty

Burapha University

ISBN 974-382-696-3

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยเล่มนี้ดำเนินการได้ด้วยการได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ 2545

ขอขอบคุณอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 10 คนและนิสิตระดับบัณฑิต คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 18 คนที่ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยในการทำวิจัยครั้งนี้ รวมทั้ง
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ อาจารย์ดร.มณฑิรา ชมดอกไม้ อาจารย์ กอบลาภ ต้นสกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์ ที่ช่วยเหลือแนะนำการวิจัย

ท้ายสุดขอกราบขอบคุณและระลึกถึงพระคุณของครูบาอาจารย์ทุกท่านที่เคยประสิทธิ์
ประสาทวิชาความรู้ คุณแม่และครอบครัวที่เป็นกำลังใจในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งขอกราบขอบคุณ
บิดาผู้ล่วงลับไปแล้ว

จันทร์ชลี มาพุทธ

ผู้วิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และเสนอแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย งานวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาเอกสาร ศึกษาโดยใช้เทคนิคสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา 6 ภาควิชา ๆ ละ 3 คน จำนวน 18 คน และสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) อาจารย์ จำนวน 10 คน

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามความคิดเห็นของนิสิตที่ควรปรับปรุงมากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา รองลงมาได้แก่ การจัดการเรียนการสอนทั่วไป และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต
2. ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ควรปรับปรุงมากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา รองลงมา ได้แก่ บุคลิกภาพและความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต ตามลำดับ
3. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่

3.1 หลักสูตร

- 3.1.1 ควรมีการประเมิน พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร
- 3.1.2 ควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน
- 3.1.3 ควรจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนได้นำไปประยุกต์ใช้และมีความยืดหยุ่น

3.2 อาจารย์

- 3.2.1 สัดส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เหมาะสม
- 3.2.2 มีการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ให้อาจารย์อย่างต่อเนื่อง
- 3.2.3 มีการกำหนดเวลานัดหมายปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างชัดเจน
- 3.2.4 ควรมีการจ้างอาจารย์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- 3.2.5 สนับสนุนให้ทุนเสนอผลงานวิจัยในต่างประเทศ

3.3 กระบวนการเรียนการสอน

- 3.3.1 มีแผนการสอนในรายวิชาที่สอน
- 3.3.2 มีการประเมินประสิทธิภาพการสอน
- 3.3.3 มีการปรับปรุงการสอนตามผลการประเมิน
- 3.3.4 มีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3.3.5 มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยของอาจารย์และนิสิตไปใช้ในโรงเรียนและชุมชน
- 3.3.6 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย

3.4 นิสิต

- 3.4.1 ควรมีการเผยแพร่ตีพิมพ์บทความวิจัยของนิสิต
- 3.4.2 ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมทางวิชาการให้นิสิต
- 3.4.3 ควรวิจัยติดตามนิสิตที่จบไปแล้วเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

3.5 การวัดและการประเมิน

- 3.5.1 ควรมีการปรับปรุงเครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา
- 3.5.2 การวัดควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน
- 3.5.3 ควรมีการประเมินผลตามสภาพจริง

3.6 ปัจจัยเกื้อหนุน

- 3.6.1 ควรจัดสถานที่ที่สืบค้นข้อมูลสำหรับอาจารย์และนิสิตอย่างเพียงพอ
- 3.6.2 อุปกรณ์สื่อการสอนควรมีความทันสมัย
- 3.6.3 จัดเอกสารการค้นคว้าให้เพียงพอ
- 3.6.4 ควรมีฐานข้อมูลงานวิจัยของนิสิตและฐานข้อมูลประวัติและผลงานของอาจารย์แสดงบนระบบเครือข่ายให้นิสิตได้ศึกษาเรียนรู้

Abstract

The objectives of this study were to evaluate teaching efficiency of instructors at the Graduate School Faculty of Education, Burapha University according to quality assurance conceptual framework of the Ministry of University Affairs, and to propose the guidelines for the efficiency development of instructors.

For the data collection of the research it was used on focus-group discussion of 18 students from 6 departments, as well as indept-interview of 10 instructors from 6 departments.

Research findings were as follows :

1. Regarding the teaching efficiency of the instructors at the Graduate School of Faculty of Education, Burapha University according to the students' opinion, that should be improved from more to less they were course objectives and contents, general learning-teaching management and teaching-students' relationship, respectively.
2. Regarding the teaching efficiency of the instructors at the Graduate School of Faculty of Education, Burapha University according to the instructors' opinion, that should be improved from more to less they were course objective and contents, personality and responsibility and teaching-students' relationship, respectively.
3. The guidelines for the development of the efficiency of instructors according to quality assurance conceptual framework of the Ministry of University Affairs were as follows :

3.1 Curriculum

- 3.1.1 There should be development evaluation and improvement of the curriculum.
- 3.1.2 The curriculum should be corresponded to students' needs.
- 3.1.3 The curriculum should be flexible and applicable.

3.2 Instructors

- 3.2.1 There should be appropriate proportion for advisor thesis.

- 3.2.2 There should be consecutive of development knowledge for instructors.
- 3.2.3 There should be clear schedule plans on new knowledge for thesis consultation appointment.
- 3.2.4 There should be domestic and international instructors' employment.
- 3.2.5 There should be support for the instructors' research findings presentation abroad.

3.3 Teaching process

- 3.3.1 There should be taught course lesson plan.
- 3.3.2 There should be teaching-learning profit efficiency evaluation.
- 3.3.3 There should be teaching-learning improvement based on evaluation result.
- 3.3.4 There should be researches for learning-teaching process development.
- 3.3.5 There should be dissemination of instructors' and graduate students' research findings so that they can be applied for school and community..
- 3.3.6 There should be varieties of activities organization.

3.4 Students

- 3.4.1 There should be dissemination of graduate students' published Articles on their research findings.
- 3.4.2 There should be activities to support students' graduate academic affairs.
- 3.4.3 There should be followed up researches for those who already graduated in order to improve the curriculum in the future.

3.5 Assessment and evaluation

- 3.5.1 There should be improvement on instruments, measurement and evaluation methods so that they would correspond with the subject objectives.
- 3.5.2 The evaluation stressed individual difference.
- 3.5.3 There should be authentic assessment.

3.6 Facilities

- 3.6.1 There should be adequate places for data search of instructors and graduate students'.
- 3.6.2 Teaching-media should be suitable.
- 3.6.3 There should be adequate reference materials.
- 3.6.4 There should be data based on the graduate students' research and autobiography as well as the instructors academic materials displayed on network system so that they can be used as educational references.

สารบัญ

หน้า

ประกาศคุณูปการ

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

สารบัญ

สารบัญตาราง

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
คำนิยามศัพท์.....	4

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....7

ประวัติความเป็นมาของบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนการสอน.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอน.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22

3 วิธีดำเนินการวิจัย.....28

ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
การศึกษาภาคสนาม.....	28

4 การประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย.....32

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ.....	32
หลักการและนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา.....	33
มาตรฐานการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย.....	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	77
สรุปผลการวิจัย.....	77
อภิปรายผลผลการวิจัย	78
ข้อเสนอแนะ	79
บรรณานุกรม	81

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
แผนภาพที่ 2 องค์ประกอบหลักในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา.....	35
แผนภาพที่ 3 องค์ประกอบในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.....	38

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนิสิต.....	30
ตารางที่ 2 ตัวบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอนตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวง มหาวิทยาลัย.....	44
ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.....	48
ตารางที่ 4 ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.....	62
ตารางที่ 5 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวง มหาวิทยาลัย.....	63

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) จึงเป็นการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะ “คิดกว้าง มองไกล ใฝ่ดี” โดยการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลให้สมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม และการประกอบอาชีพ ทั้งในการคิดและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล ชุมชนตามเป็นจริงในวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อม แนวคิด หรือกระบวนการที่คนให้ผู้เรียนรู้จักคิด เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การที่จะพัฒนาคนหรือผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีปัจจัยประการหนึ่งคือ ผู้สอน เป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการศึกษา ผู้สอนควรมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีคุณภาพพอที่จะปลูกฝังทักษะ กระบวนการต่าง ๆ ให้ติดตัวผู้เรียน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้เป็นอย่างดี (กรมวิชาการ. 2536, หน้าคำนำ) แต่การศึกษาของไทยยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการ หลักสูตร เนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนการสอน การเรียนรู้ซึ่งเป็นการศึกษาแบบท่องจำ ความรู้ และเรียนวิชาซีฟแบบแก่งแย่งแข่งขันเพื่อตัวเองมาก การบริหารจัดการด้านการศึกษาของไทยยังล่าช้ากว่าประเทศอื่น คือ ยังเป็นศูนย์รวมอยู่ในระบบราชการที่ขาดความคล่องตัวและขาดประสิทธิภาพ ครู อาจารย์ส่วนใหญ่มีคุณภาพปานกลางถึงต่ำ (วิทยากร เชียงกูล. 2541, หน้า 11) นอกจากนี้ในด้านผลการเรียนของนักเรียนยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจนัก ซึ่งมีสาเหตุมาจากตัวนักเรียนไม่สนใจเรียน และพื้นความรู้ไม่ดี ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ดูแล และครู อาจารย์ ไม่มีเวลาในการเรียนการสอน เนื่องจากมีภารกิจมาก ไม่รู้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อการสอนไม่เป็น และเนื้อหาวิชาที่สอนมากเกินไป (กรมวิชาการ. 2536, หน้า 57-58)

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้า เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาคน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะพัฒนาประเทศให้มีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์ผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญ

ประการหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอน ที่จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาออกไปมีคุณภาพหรือไม่ เพียงใด พฤติกรรมการสอนของอาจารย์นั้น หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจารย์ผู้สอนกำหนดขึ้น เพื่อที่จะถ่ายทอดความรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ในด้านคุณลักษณะของครู ครูเป็นผู้มีความสำคัญที่สุดในระดับปฏิบัติ เป็นปัจจัยที่สุดปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้การศึกษามีคุณภาพ (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2541, หน้า 8)

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่ทุกสถาบัน ทุกหน่วยงานต้องให้ความสำคัญ ซึ่งปัจจุบันการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในระดับบัณฑิตศึกษาที่จะต้องผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพในระดับสูง เพื่อเป็นมั่นคงของชาติ และที่สำคัญการประกันคุณภาพการศึกษานั้น เป็นเรื่องที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวดที่ 6 มาตราที่ 47 ว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (มณฑล สงวนเลิริมศรี, 2544, หน้า 2)

หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ทำการผลิตนิสิตมาจนถึงปัจจุบัน มีนโยบายที่จะผลิตนิสิตที่มีคุณภาพ ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของสถาบัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษามีมากน้อยเพียงไร เพราะการจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการประเมิน การสอนของอาจารย์ผู้สอนในหลายด้าน เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารได้เข้าใจตนเอง และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการสอนแก่นิสิต จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ เพื่อนำผลไปใช้ในการกำหนดทิศทางและการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอนาคต

2. สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้เหมาะสม

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มประชากร ได้แก่ อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 10 คน และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 6 ภาควิชา ๆ ละ 3 คน รวม 18 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ นิสิตและอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ของอาจารย์ตามกรอบการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย องค์ประกอบที่ 2 รวม 6 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร อาจารย์ กระบวนการเรียนการสอน นิสิต การวัด และการประเมินผล ปัจจัยเกื้อหนุน และประสิทธิภาพการเรียนการสอนรวม 7 ด้าน ได้แก่ (วรรณวิไล ชุ่มภิรมย์ และศรีพรรณ กันธวัง. 2535, หน้า 3-4)

ด้านที่ 1 การจัดการเรียนการสอนทั่วไป

ด้านที่ 2 วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา

ด้านที่ 3 การดำเนินการสอน

ด้านที่ 4 การใช้สื่อการสอน

ด้านที่ 5 การวัดผลการศึกษา

ด้านที่ 6 บุคลิกภาพและความรับผิดชอบ

ด้านที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต

ค่านิยมศัพท์

การประกันคุณภาพ หมายถึง มาตรการที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า สถาบันการศึกษามีแนวทางการวัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และสอดคล้องกับหลักการ นโยบาย และจุดเน้นของแผนการศึกษาที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัยตามองค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน ได้แก่ หลักสูตร อาจารย์ กระบวนการเรียนการสอน นิสิต การวัดและประเมินผล ปัจจุบันเกื้อหนุน

หลักสูตร หมายถึง มีการพัฒนาหลักสูตรที่เปิดสอนทุกหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ มีการประเมินหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ มีการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง

อาจารย์ หมายถึง มีระยะการสรรหา พัฒนาและดำรงรักษาไว้ซึ่งอาจารย์ที่มีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ คุณธรรมและจริยธรรม มีการกำหนดภารกิจของอาจารย์ไว้ชัดเจนและมีการประเมินผลการปฏิบัติภารกิจของอาจารย์ไว้ชัดเจนและมีการประเมินผลการปฏิบัติภารกิจอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง มีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีการทำแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำรายละเอียดชุดวิชา การใช้นวัตกรรมในการสอน การประเมินการเรียนและการประเมินการสอนของอาจารย์

การวัดและประเมินผล หมายถึง มีการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบและได้มาตรฐานตามหลักการวัดและประเมินผล

ปัจจุบันเกื้อหนุน หมายถึง การจัดปัจจุบันเกื้อหนุนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนิสิตอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีอาคารสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ เช่น แบบกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก และแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีห้องสมุด ตำรา หนังสือ วารสารทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสืบค้นและเสาะแสวงหาความรู้จากทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีอาณาบริเวณและบรรยากาศที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และการใฝ่รู้ของนิสิต

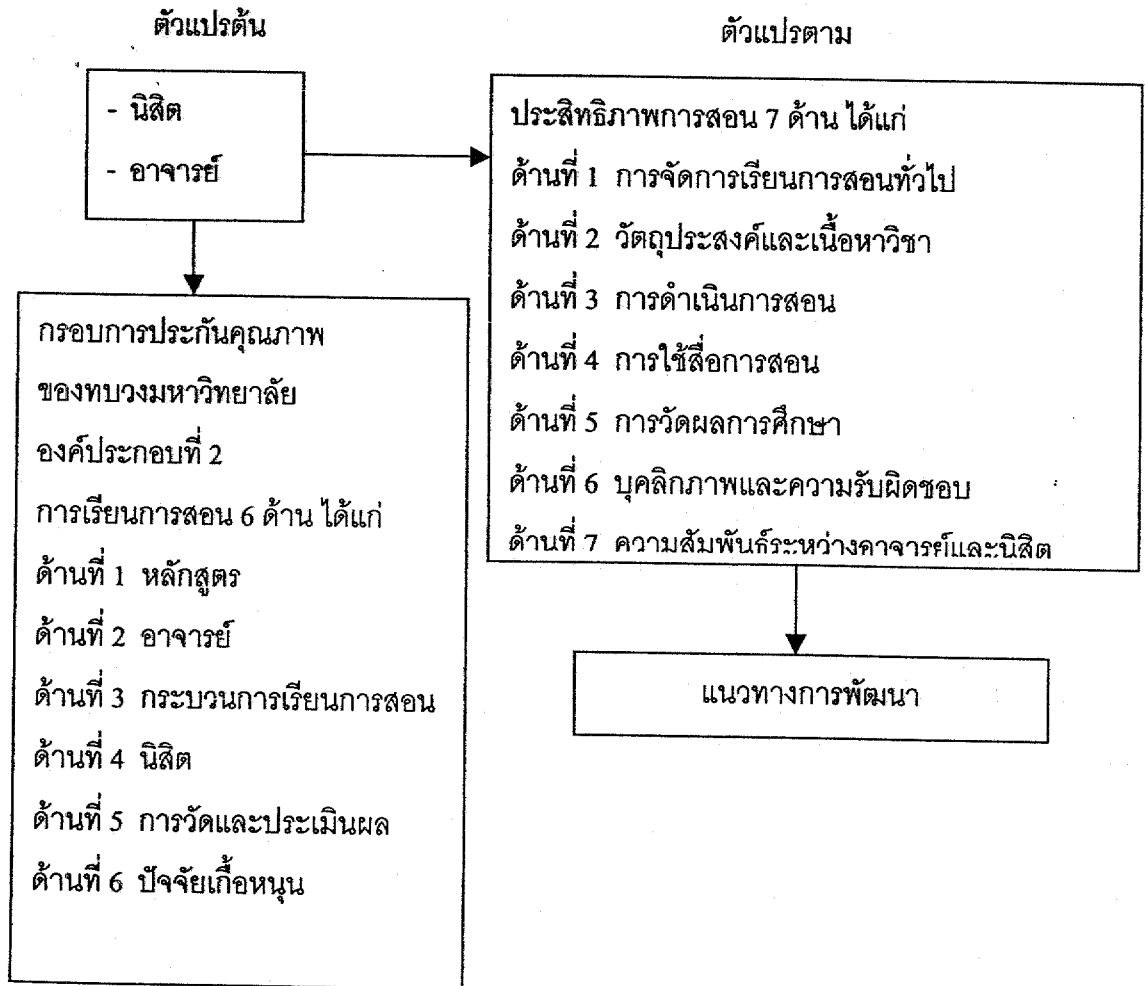
การประเมินผลการสอน หมายถึง กระบวนการประเมินการสอน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยอาจารย์และนิสิตเป็นผู้ประเมินการสอนเพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการวางแผนการสอน และด้านสัมพันธภาพการสอนระหว่างอาจารย์กับนิสิต

ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ หมายถึง พฤติกรรมที่ได้จากการประเมินความคิดเห็นตามกรอบประสิทธิภาพการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัยโดยให้ผู้สอนและนิสิตแสดงความคิดเห็นตามกรอบประสิทธิภาพการเรียนการสอน 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอนทั่วไป หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารกระบวนการวิชาตามที่ได้กำหนดไว้ในสังเขปรายวิชา (Course Outline) และตารางสอน ได้แก่ วัตถุประสงค์ของกระบวนการวิชา วัตถุประสงค์ของการสอน ขอบเขตและปริมาณเนื้อหาวิชา การทำรายงานการศึกษา การวัดผลการศึกษา สภาพแวดล้อมในการเรียนรวมทั้งหนังสือ ตำรา และเอกสารประกอบการเรียน
2. ด้านวัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของอาจารย์ในการอธิบายวัตถุประสงค์และขอบเขตของกระบวนการวิชาได้ชัดเจน รวมทั้งสามารถเสนอเนื้อหาสาระสำคัญได้เหมาะสมตลอดจนให้ประโยชน์แก่การนำไปใช้
3. ด้านการดำเนินการสอน หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมที่แสดงถึงการใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ การจัดการสอนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการเรียนในห้องเรียน และการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง
4. ด้านการใช้สื่อการสอน หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมที่แสดงถึงการใช้สื่อการสอนหรืออุปกรณ์ประกอบการสอนต่าง ๆ ของอาจารย์ที่ช่วยทำให้แนวคิดเข้าใจเนื้อหาที่สอน หรือเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น
5. ด้านการวัดผลการศึกษา หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมที่แสดงถึงวิธีการที่อาจารย์ใช้วัดความสามารถของนิสิตและการให้นิสิตทราบผลเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนของนิสิตและปรับปรุงการสอนของอาจารย์
6. ด้านบุคลิกภาพและความรับผิดชอบ หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมที่เป็นการแสดงออกของอาจารย์ในขณะที่สอน ซึ่งเป็นองค์ประกอบของบุคลิกภาพที่ดีและแสดงถึงความรับผิดชอบในการสอนของอาจารย์
7. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมที่แสดงถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีของอาจารย์ต่อนิสิตระหว่างการสอน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยและกรอบแนวคิดประสิทธิภาพการเรียนการสอน รวม 7 ด้าน ดังแผนภาพที่ 1

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ในบทนี้เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร ตำรา บทความ และข้อเขียนทางวิชาการตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนการสอน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอน
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติความเป็นมาของบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะศึกษาศาสตร์ (2545, หน้า 1) มหาวิทยาลัยบูรพา จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2534 ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2533 ซึ่งยกฐานะมาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน โดยก่อนที่จะได้รับการจัดตั้งให้เป็นคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน เริ่มตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ณ ซอยประสานมิตร อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร เมื่อปี พ.ศ. 2492 จากนั้นได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ในปี พ.ศ. 2497 ต่อมาได้ขยายวิทยาเขตออกไปอีก 2 แห่ง คือ วิทยาเขตปทุมวัน และวิทยาเขตบางแสน โดยวิทยาเขตบางแสนก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2508 นับเป็นจุดเริ่มของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาอย่างแท้จริง หลังจากได้ก่อตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสนแล้ว ก็ได้รับการพัฒนาเรื่อยมา จนในปี พ.ศ. 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษาได้รับการยกฐานะเป็น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสนจึงเปลี่ยนฐานะเป็น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสนไปด้วย และเมื่อปี พ.ศ. 2533 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2533 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสนจึงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยบูรพา และในปีต่อมาได้ประกาศจัดตั้งคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพาขึ้น ได้ดำเนินการผลิตบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้องจนถึงปัจจุบัน

การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา (บัณฑิตวิทยาลัย, 2546, หน้า 3) เริ่มต้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2520 ด้วยการรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษารุ่นแรกเข้าศึกษาในหลักสูตรแรก การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์กับคณะศึกษาศาสตร์ นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา จำนวนนักศึกษาสาขาวิชา และระดับปริญญาได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำหรับระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ เปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา รวม 6 ภาควิชา คือ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ภาควิชาการศึกษานอกระบบ และภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนการสอน

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524, หน้า 45) กล่าวว่า การสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และรวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้สอนกระทำไปเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญา

จินตนา ยูนิพันธ์ (2527, หน้า 14) กล่าวว่า การสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ไพศาล หวังพานิช (2527, หน้า 4-5) กล่าวว่า การสอน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ชักนำหรือทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้เพื่อจะได้บรรลุปรัชญาการศึกษาต่อไป การสอนจึงทำหน้าที่พัฒนาหรือเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ การเรียนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งของการศึกษาที่จะส่งผลต่อผู้เรียน

เปรมวดี สิงห์พรหมวงศ์ (2539, หน้า 12) กล่าวว่า การสอน หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนด

สุพิน บุญชูวงศ์ (2533, หน้า 3-4) กล่าวว่า การสอน หมายถึง การจัดการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนได้ปะทะเพื่อที่จะให้เกิดการเรียนรู้ หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น เป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การสอนเป็น

ภารกิจที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ จึงสามารถก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน

อาร์ พันธ์มณี (2540, หน้า 175) กล่าวว่า การสอน หมายถึง การที่ครูสามารถส่งเสริมถ่ายโยงการเรียนรู้ ให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์จริง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยให้สอดคล้องกับชีวิตจริง พฤติกรรมการสอนควรเน้นการนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ และทำให้มีความหมายต่อชีวิต ไม่ใช่ให้นักเรียนเรียนเพื่อรู้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องเข้าใจชัดเจน สามารถนำไปปรับใช้ได้ การสอนลักษณะเช่นนี้ จึงทำให้เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของวิชาในการสอน ครูควรเน้นและแสดงให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องของวิชาต่าง ๆ กัน เช่น สอนแนววรรณคดีให้สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ หรือการเมืองการปกครองต้องสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ เป็นต้น

2. ความเข้าใจกฎเกณฑ์ของวิชาต่าง ๆ ในการสอนครูจึงไม่ควรเน้นการท่องจำเนื้อหาเพียงอย่างเดียว แต่ต้องให้นักเรียนเข้าใจหลักการ วิธีการของสิ่งที่เรียน และสรุปเป็นกฎเกณฑ์ เพื่อนำไปใช้สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ การสอนเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง ครูต้องใช้วิธียกตัวอย่างประกอบ จัดกิจกรรมบทบาทสมมติ สร้างสถานการณ์จำลอง เป็นต้น

3. ประสบการณ์กว้างขวางในการสอน ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีประสบการณ์กว้างขวางทุกรูปแบบ และช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจจริง จนสามารถสรุปเป็นหลักการวิธีการได้

4. เชาวน์ปัญญาของนักเรียน ครูควรคำนึงถึงสติปัญญาของนักเรียนด้วยว่ามีความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนบางคนอาจเรียนรู้เร็ว บางคนอาจเรียนรู้ช้า ตามแต่อัตราการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ครูต้องยอมรับลักษณะของนักเรียน และยังสามารถจัดกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการของนักเรียนได้

5. ทักษะคิดและอุดมคติของนักเรียน ครูควรตระหนักและส่งเสริมนักเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างทั่วถึง เช่น ทางด้านจิตใจ ความรู้สึก จึงควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะคิดและอุดมคติ มีผลต่อการเรียนรู้และการทำงานของนักเรียนได้

6. การฝึกฝนตนเอง ครูควรให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเอง หลังจากที่ได้เรียนรู้มาแล้ว เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะ ความชำนาญ และพัฒนาความสามารถได้สูงขึ้น

7. สถานการณ์จำลองในการสอน เพื่อให้เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้อย่างแท้จริง ครูควรจัดสถานการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียน ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์นอกห้องเรียน เช่น การฝึกพูดหน้าชั้น การเล่นเกม การเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมที่ควรให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง

8. ความรู้พื้นฐานของนักเรียนในการเรียนการสอน ครูควรสอนเป็นลำดับขั้นจากง่ายไปหายาก จากใกล้ตัวไปสู่ไกลตัว จากทักษะเบื้องต้นไปสู่ทักษะที่สูงขึ้น เป็นต้น เพื่อจะทำให้เกิดการถ่ายโยงที่ดี และการเรียนรู้ ครูควรเน้นให้มีการต่อเนื่องสม่ำเสมอ ให้เป็นขั้นตอน

9. การถ่ายโยงการเรียนรู้เชิงลบ ครูควรจะได้พิจารณาและระมัดระวังในการถ่ายโยงการเรียนรู้เชิงลบ เพราะไม่เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ผู้จึงควรหลีกเลี่ยงและจัดลำดับขั้นตอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เชิงบวกจึงจะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้

วรรณวิไล ชุ่มภิรมย์และศรีพรรณ กันธวัง (2535, หน้า 139-141) ได้สรุปไว้ว่า การสอน หมายถึง วิธีการหรือกิจกรรมที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นจะมีมากหรือน้อยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสอนได้เพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถตลอดจนวิธีการของผู้สอนด้วย

สรุปได้ว่า การสอนกับการเรียนมีความสัมพันธ์กัน ต่างกันที่การสอนเป็นเรื่องของครู แต่การเรียนเป็นเรื่องของนักเรียน

กมลรัตน์ หล้าสูงศ์ (2526, หน้า 112) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมทุกอย่างทั้งที่แสดงออกซึ่งสังเกตได้และถูกควบคุมไม่แสดงออกให้เห็น

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2540, หน้า 5) กล่าวว่าพฤติกรรมการสอนที่ดีของครูนั้นต้องมีการประยุกต์เทคนิค วิธีสอนให้เข้ากับการเรียนการสอน โดยสามารถย่อยหลักการและทฤษฎีที่เป็นเบื้องหลังของเทคนิคนั้น ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในชั้นเรียน ยึดหลักที่มีอยู่ในหลักสูตรซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนและผลักดันให้นักเรียนสามารถนำความรู้จากประสบการณ์จริงไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

สมจิต สวธนไพบูลย์ (2529, หน้า 1) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอน หมายถึง การกระทำที่ผู้สอนกำหนดให้มีขึ้นภายใต้สถานการณ์การเรียนการสอน ซึ่งจะมีทั้งการกระทำหรือการแสดงออกของครูและนักเรียนที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันในชั้นเรียนมีทั้งพฤติกรรมทางวาจาและไม่ใช้พฤติกรรมทางวาจา เช่น การพูด การอธิบาย การใช้คำถาม การออกคำสั่ง การเสริมแรง การใช้สื่อการสอน นักเรียนช่วยครูแสดงการสาธิต การตอบคำถามของนักเรียนและการทำแบบฝึกหัด เป็นต้น

ครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ การพัฒนาการศึกษาจะขาดครูเสียไม่ได้ แม้ว่าจะมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้มากขึ้นก็ตาม ครูก็ยิ่งมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนการสอน การพัฒนาการศึกษาต้องการครูเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม บุคลิกภาพ และครูที่สามารถยกระดับสติปัญญาหรือวิญญาณของมนุษย์ให้สูงได้ แนวความคิดใหม่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ก็ใช่ว่าจะไม่จำเป็นต้องมีครูอีกต่อไป แต่ตรงกันข้าม ครูมีบทบาทมากขึ้น

เพียงแต่รูปแบบการทำงานของครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไป การศึกษาในอนาคตยิ่งต้องการครูที่มีความรู้ ในเนื้อหาวิชามีความสามารถในการสอน และมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาเป็นผู้นำ ในการพัฒนาการศึกษามากขึ้น (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 4)

ครูเป็นกำลังสำคัญในการให้การศึกษาแก่นักเรียนในระบบโรงเรียน เมื่อมีการนำเทคนิค วิธี เทคโนโลยีเข้ามาใช้มากขึ้น ทำให้พฤติกรรมการสอนของครูต้องเปลี่ยนไปจากเดิม เพราะ การเรียนการสอนในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับความก้าวหน้าของสังคมด้วยเหตุผลอย่างน้อย 2 ประการ (รุ่ง แก้วแดง, 2544, หน้า 138)

1. ครูเน้นวิธีสอนแบบนำความรู้มาบอกนักเรียน กิจกรรมส่วนใหญ่อยู่ในห้องเรียนจึง เป็นหน้าที่ของครูผู้สอน เมื่อแนวคิดใหม่ให้นักเรียนได้เรียนด้วยตนเอง ลดบทบาทการบอกของครู ลง จึงจำเป็นต้องปรับพฤติกรรมการสอนของครูใหญ่

2. บทบาทของเทคโนโลยีในการเรียนรู้ การเรียนการสอนเดิมนั้นเกือบไม่ใช้เทคโนโลยี นอกจากหนังสือในการเรียนรู้ และโลกยุคปัจจุบันเป็นโลกของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งได้เข้ามา มีผลกระทบอย่างมากต่อการเรียนการสอน ในโลกยุคใหม่นักเรียนจะเรียนด้วยตนเอง โดยอาศัย คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต (Internet) จึงเป็นยุคที่บทบาทและพฤติกรรมการสอนของครูต้อง เปลี่ยนแปลงไปให้เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์

รวีวรรณ รุชมชัย (2533, หน้า 139-141) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนของครูไว้ว่า การสอน เป็นกระบวนการกระทำหรือการจัดประสบการณ์เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างคุ่มค่า และให้ รับประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการสอนมีหลักที่ควรพิจารณาเพื่อเป็นแนวทาง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยใช้จุดมุ่งหมายของการสอนเป็น เกณฑ์ในการพิจารณา แต่ไม่ใช่ครูพิจารณาว่าวิธีการสอนวิธีใดเป็นวิธีที่ดีที่สุด แล้วยึดแต่วิธีนั้นวิธี เดียว ครูควรนำวิธีสอนต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง เช่น เหมาะกับเนื้อหา วัย ความสามารถ ประสบการณ์ และความสนใจของนักเรียนเป็นสำคัญ โดยทั่วไป แล้วหลักและลักษณะการสอนที่ดี ที่สังเกตเห็นได้ประกอบด้วย

1. การสอนที่ดีย่อมมีการเตรียมการสอนล่วงหน้า คือ ศึกษาตามหลักสูตร จัดทำ โครงการสอน ทำบันทึกการสอน และจัดอุปกรณ์การสอนไว้ล่วงหน้า
2. ต้องยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ คือ ต้องเหมาะกับวัย เนื้อหาและสภาพแวดล้อมทางสังคมของนักเรียน
3. ไม่ต้องเอาหลักสูตรในบรรทัดฐานแน่นอนตายตัว แต่ยืดหยุ่นเอามาใช้ให้เหมาะสม

4. มุ่งสอนให้นักเรียนได้ทำกิจกรรม ตำราด้วยตนเองคือ มุ่งให้นักเรียนได้เรียนด้วยการกระทำเป็นสำคัญ

5. เป็นการสอนมุ่งให้นักเรียนเจริญงอกงามทุกด้าน

6. มีจุดมุ่งหมายในการสอนอย่างชัดเจน

7. สอนจากสิ่งที่ย่างไปหายาก และจากรูปธรรม ไปหานามธรรม และต้องมุ่งสนองความต้องการ ความสนใจและความสามารถของนักเรียนแต่ละคนเป็นหลัก หลักในการสอนได้แก่

7.1 สอนแต่ละครั้งต้องกำหนดจุดประสงค์ให้แน่นอนว่าจะจัดกิจกรรมเพื่อสนองจุดประสงค์อะไร ข้อไหน

7.2 เวลาที่ใช้สอนไม่ควรนานเกินไป เพราะช่วงระยะเวลาความสนใจของคนแต่ละคนมีจำกัด

7.3 สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเอกลักษณ์ของนักเรียน

7.4 สอนจากง่ายไปหายาก และจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้

7.5 สอนตามลำดับเนื้อหา

7.6 สอนโดยคำนึงถึงความพร้อมของนักเรียนอยู่เสมอ ในที่นี้ หมายถึงความพร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และสังคม และคำนึงถึงความพร้อมในบทเรียน คือพื้นฐานทางเนื้อหาวิชาที่จะรับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ใหม่เข้าไปด้วย

7.7 การจัดกิจกรรมของครูต้องจัดให้เหมาะสมกับวัย ความต้องการในความสามารถของนักเรียนเป็นส่วนรวม

7.8 การทำแบบฝึกหัด หรืองานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง ควรฝึกหัดให้นักเรียนได้ตรวจเช็คคำตอบของตนตลอดเวลา

การสอนที่มีประสิทธิภาพ (สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2541, หน้า 14) มีดังนี้

1. ต้องเป็นนักมนุษยนิยม (Humanist) คือ ต้องเป็นผู้ที่ยอมรับนักเรียนอย่างจริงจังให้ความอบอุ่น มีความเข้าใจนักเรียน มีความยุติธรรม เป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน

2. เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน คือ ครูต้องเข้าใจธรรมชาติของกระบวนการเรียนรู้ และสามารถที่จะใช้วิธีสอนที่เหมาะสม และจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ใช้วิธีประเมินผลที่สามารถบอกได้ว่า การเรียนได้เกิดขึ้นจริง

3. เป็นผู้รู้จักนักเรียน ครูไม่เพียงเป็นผู้สอนนักเรียนทางวิชาการเท่านั้น แต่เป็นผู้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางบุคลิกภาพของนักเรียนด้วย ดังนั้น ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อจะช่วยนักเรียนให้มีพัฒนาการทั้งด้านสติปัญญา และบุคลิกภาพด้วย โดยทำตน

เป็นผู้ส่งเสริม การพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนให้ไปทางบวก เพื่อนักเรียนจะได้เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า มีความภูมิใจในตัวเองและมีความสุข

4. เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจทางวิชาการ โดยเฉพาะวิชาต่าง ๆ ที่จะต้องสอนสำหรับความรู้ด้านวิชาการนั้น เป็นผู้ที่มีความพยายามชวนชววยหาความรู้อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง หรือไปอบรมต่อในวิชาที่สอน จะเป็นคนที่มีความรู้ทางวิชาการทันสมัยอยู่เสมอ

5. เป็นผู้นำที่ดี และเป็นผู้ฟังที่ดี สามารถที่จะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ในกรณีที่มีความขัดแย้งกัน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

6. มีทักษะในการจัดห้องสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

7. เป็นผู้นิยม ในวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเข้าใจกฎแห่งพฤติกรรม

8. ต้องมีทักษะของชีวิต (Life Skills) คือเป็นผู้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี และมีความสัมพันธ์อันดีหรือมีมนุษยสัมพันธ์ สามารถแก้ปัญหาหรือตัดสินใจได้ มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ มีใจรักอาชีพที่เลือก

ยนต์ ชุ่มจิต (2534, หน้า 112) ซึ่งได้กล่าวว่าบุคลิกลักษณะของครูที่ดีมีมากมาย การที่จะยอมรับว่าพฤติกรรมด้านบุคลิกลักษณะที่ดีต้องขึ้นอยู่กับทัศนะของแต่ละคน โดยทั่วไปสรุปได้ดังนี้

1. ทำทางดี การแต่งกายสะอาด พุดจาไพเราะ น้ำเสียงฟังชัดเจนนดี มีลักษณะเป็นผู้นำ

2. คุณสมบัติส่วนตัวดี เช่น สติปัญญาดี เฉลียวฉลาด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

กระตือรือร้น สุขภาพอนามัยดี

3. ปกครองดี เช่น ปกครองให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย

4. ประพฤติดี เว้นจากอบายมุขทั้งปวง กระทำในสิ่งที่สุจริตทั้งกาย วาจา ใจ

5. มีจรรยาและคุณธรรมสูง เช่น มีความซื่อสัตย์ มีความเมตตา กรุณา ยุติธรรม อุดหนุน

6. มีมนุษยสัมพันธ์กับนักเรียนดี กล่าวคือ มีอัธยาศัยไมตรีกับทุก ๆ คน ทุกเพศ ทุกวัย

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524, หน้า 59) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมด้านบุคลิกลักษณะที่ครูผู้สอนควรมี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนสรุปได้ดังนี้ มีลักษณะทำทางที่ทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส

มัทนา ปันม่วง (2536, หน้า 14) กล่าวว่า คุณลักษณะของครูที่ดีที่จะมุ่งส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพโดยทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงนั้นคือการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อที่จะให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร การประยุกต์จิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลเพื่อดูความรู้ความสามารถผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน ในทางอ้อมนั้นคือ บุคลิกลักษณะของครู และความ

สัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อถือศรัทธา และมีความเป็นกันเองกับครู ทำให้การสอนของครูบรรลุผลสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2541, หน้า 180) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่เกี่ยวกับการส่งเสริมแรงจูงใจของนักเรียนอาจแบ่งเป็น 3 อย่างดังต่อไปนี้

1. การปรับปรุงวิธีการสอนของครูโดยตรง ครูควรบอกวัตถุประสงค์ของการเรียน ให้นักเรียนทราบ พยายามให้งานตามความสามารถของนักเรียนแต่ละคน และให้โอกาสนักเรียนทุกคนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้พยายามพบนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อช่วยนักเรียนวิเคราะห์สาเหตุความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในการเรียนของนักเรียน ครูจะต้องเป็นผู้ที่เป็นแบบในความกร...คือหรือร้นในเวลาการสอน

2. ทำงานร่วมกับนักเรียนเพื่อช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตั้งวัตถุประสงค์ ช่วยให้นักเรียนรู้จักวางแผนในการทำงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว รู้จักประเมินผลของงานที่ทำและนำข้อมูลย้อนกลับมาใช้ ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความพยายามในการทำงาน ให้นักเรียนพบความสามารถพิเศษของตนในวิชาต่าง ๆ ช่วยนักเรียนจัดเวลาทำการบ้านและดูหนังสือที่บ้านและการเตรียมตัวสำหรับสอบ

3. ทำงานร่วมกับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ แจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ขอความร่วมมือผู้ปกครองให้ช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน สนับสนุนผู้ปกครองให้รวมกิจกรรมของโรงเรียน ร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของนักเรียน

พฤติกรรมของครูในชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการเรียนการสอน และส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาโดยตรง ครูจำเป็นต้องเลือกวิธีสอนต่างๆ อย่างตรงจุดมุ่งหมาย และเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 37) ซึ่งมีแนวดำเนินการดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นว่านักเรียนทุกคนเรียนรู้ได้ ถ้าครูจัดประสบการณ์อย่างเหมาะสม
2. วิเคราะห์หาจุดที่จะพัฒนาของนักเรียน โดยการเปรียบเทียบความสามารถที่มีอยู่เพื่อกำหนดความสามารถที่จะพัฒนาของนักเรียนทั้งชั้นและรายบุคคล
3. แสวงหา คัดเลือกวิธีการที่เหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถที่จะพัฒนา
4. ลงมือปฏิบัติการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง มากกว่าฟังและอ่านเพียงอย่างเดียว
5. ตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อหาทางเร่งและปรับปรุงความก้าวหน้าของนักเรียน

6. นำผลงานของนักเรียนไปเสนอในที่ประชุมต่าง ๆ อย่างภาคภูมิใจ

สีหนาท เตโชสีหนาท (2539, หน้า 26) กล่าวว่า การที่จะเป็นครูที่ดีในสังคมไทยได้นั้น ต้องมีพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ด้านการเรียนการสอน การเตรียมการสอนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการวางระบบไว้ล่วงหน้าอย่างรอบคอบว่าจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร การเตรียมการสอนเป็นหน้าที่โดยตรงของครู ไม่ว่าจะสอนวิชาอะไร ถ้าครูเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้า เตรียมการใช้สื่อประกอบการสอน ก็จะช่วยทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้อย่างมั่นใจ จนสามารถดำเนินการสอนให้ตรงวัตถุประสงค์และเนื้อหาตามที่หลักสูตรวางไว้ การเตรียมการสอนของครูทำได้โดยการวางแผนระยะสั้น แผนการสอนระยะยาวเป็นแผนการสอนตลอดปี ส่วนแผนการสอนระยะสั้นเป็นการวางแผน หรือการเตรียมการสอนแต่ละครั้ง โดยเขียนในรูปบันทึกการสอน ซึ่งการทำบันทึกการสอนล่วงหน้าเป็นสิ่งสำคัญมาก

นอกจากนี้ จ่านง พรายแย้มแซ (2529, หน้า 3) ได้กล่าวว่า การเตรียมการสอน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพขึ้นแผนการสอนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง เพราะแผนการสอนคือหัวใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริง

พฤติกรรมของครูในชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ในการเรียนการสอน และส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาโดยตรง ครูต้องเลือกวิธีสอนต่าง ๆ อย่างตรงจุดมุ่งหมายและเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 37) ซึ่งมีแนวทางดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นว่านักเรียนทุกคนเรียนรู้ได้ ถ้าครูจัดประสบการณ์อย่างเหมาะสม
2. วิเคราะห์หาจุดที่จะพัฒนาของนักเรียน โดยการเปรียบเทียบความสามารถที่ดีอยู่ เพื่อกำหนดความสามารถที่จะพัฒนาของนักเรียนทั้งชั้นและรายบุคคล
3. แสวงหา คัดเลือกวิธีการที่เหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถที่จะพัฒนา
4. ลงมือปฏิบัติการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงมากกว่า ฟังและอ่านเพียงอย่างเดียว
5. ตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อหาทางเร่งและปรับปรุงความก้าวหน้าของนักเรียน
6. นำผลงานของนักเรียนไปเสนอในที่ประชุมต่าง ๆ อย่างภาคภูมิใจ

อมรวิรัช นาคทรพรพ (2540, หน้า 121-123) กล่าวว่า ครูในโลกยุคโลกาภิวัตน์นั้น ต้องเป็นทั้งผู้ให้ความรู้ ผู้ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และเป็นผู้จุดไฟแห่งการเรียนรู้ ฉะนั้นครูต้องเป็นผู้รอบรู้ในเนื้อหาวิชา จะต้องแตกฉานในทุกๆ และวิธีการหาความรู้ใหม่ ๆ เป็นผู้มีความกว้างขวางเกี่ยวกับแหล่งความรู้ต่าง ๆ อีกทั้งต้องเป็นนักจิตวิทยาชั้นดีที่สามารถกระตุ้นความรู้ใฝ่เรียน ให้นักเรียนอีกด้วย การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางด้านสังคมส่งผลให้ความคิดและหลักการต่าง ๆ ทางการศึกษาเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ความคิดเกี่ยวกับการสอนของครูก็เปลี่ยนแปลงจากผู้บอก ผู้ถ่ายทอด หรือส่งผลต่อความรู้ให้แก่ นักเรียนไปเป็นผู้แนะ (Guide) และนำ (Direct) ให้นักเรียนทำกิจกรรมและแก้ปัญหาหรืออีกนัยหนึ่งเป็นผู้จัดประสบการณ์ สถานการณ์และกระตุ้นหรือส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2541, หน้า 431) กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูกับบรรยากาศในชั้นเรียน นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้มากขึ้น รวมทั้งพฤติกรรมการสอนของครูในขณะที่สอนนักเรียนก็มีส่วนร่วมในการรักษาบรรยากาศในห้องเรียนด้วย

ไพศาล หวังพานิช (2527, หน้า 4-5) มีความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบหรือปัจจัยของการสอนที่มีประสิทธิภาพว่าควรประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของการสอน ผู้สอนจะต้องรู้อย่างชัดเจนว่า ในการสอนแต่ละครั้งมุ่งให้ ผู้เรียนเกิดความสามารถอะไร และเรียนรู้ในสิ่งใดและเมื่อสอนแล้ว ผู้เรียนควรจะทำประพฤติกปฏิบัติสิ่งใดได้บ้าง ดังนั้น การเตรียมการสอนที่ดีจึงมิได้เพียงการเตรียมรายละเอียดของเนื้อหาเท่านั้น แต่การกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยให้การสอนถูกทิศทางและได้ผลการเรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. วิธีสอน เป็นเทคนิคหรือกลวิธีที่ผู้สอนจะต้องเลือกใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็ว ถูกต้องเหมาะสม วิธีสอนที่ดีหรือเหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับเนื้อหา ธรรมชาติ และสภาพของผู้เรียนรวมถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ด้วย

3. จิตวิทยา เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะและพฤติกรรมของมนุษย์ ผู้สอนจำเป็นต้องรู้จิตวิทยาเพื่อจะได้เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนถูกต้อง และช่วยให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สื่อการสอนเป็นส่วนประกอบที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แก่ผู้เรียน อุปกรณ์การสอนและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นเครื่องช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็ว ถูกต้องและเหมาะสม

ผู้สอนจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างหรือเลือกใช้สื่อการสอน เพื่อช่วยทำให้ผลการเรียนการสอน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. การวัดผล เป็นกระบวนการติดตามผลการปฏิบัติการสอนว่า ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะ ต่างๆ ตามที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ได้ผลระดับใด ผู้เรียนมีความสามารถชนิดใดบ้าง และยังมี สิ่งใดที่บกพร่องควรแก้ไข

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2524, หน้า 156) ได้สรุปองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการ สอนให้มีประสิทธิภาพไว้ 4 ประการ คือ

1. การวางแผนการสอน หรือการเตรียมการสอน
2. กิจกรรมการเรียนการสอน
3. การใช้สื่อการสอน
4. การประเมิน

ยนต์ ชุ่มจิต (2531, หน้า 51) กล่าวไว้ว่า บรรยากาศในชั้นเรียนด้านความสัมพันธ์ ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนควรคำนึงถึงเป็นอย่างมาก ครูผู้สอนควรปฏิบัติหน้าที่ของครูให้ สมบูรณ์ที่สุด วิธีที่ครูควรปฏิบัติต่อนักเรียน ได้แก่ เป็นที่ปรึกษาหารือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่นักเรียน อบรมดูแลความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย ดูแลทุกข์สุข สอนให้นักเรียนเกิดความ พร้อม ตลอดจนให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2524, หน้า 26) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการสอน หมายถึง การสอนที่ ประกอบด้วยตัวประกอบสำคัญที่อำนวยให้คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สูง เช่น ความสามารถในการเสนอบทเรียนให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ มีความรอบรู้ การให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างเหมาะสม การให้สิ่งเสริมแรงที่สอดคล้องกับผู้เรียน การค้นหา ข้อมูลย้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่อง การให้การค้นคว้าเพิ่มเติมจากการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพสูง ดังนั้นพฤติกรรมการสอนของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2530, หน้า 5) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการสอน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติการสอนของครูหรือดำเนินการสอนในหน้าที่ของครูให้บรรลุผลสำเร็จ ได้อย่างดีตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ภัทรา จินดาศรี (2530, หน้า 7) กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพการสอน หมายถึง ความ สามารถในการใช้แผนการสอนหรือวิธีสอนตลอดจนลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของครู อันจะมี ผลทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างดีตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

มัทนา ปันม่วง (2536, หน้า 10) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการสอน หมายถึง ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านร่างกาย สมอง อารมณ์และสังคม ตลอดจนสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้

ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล (2532, หน้า 19) ให้ความหมายของประสิทธิภาพการสอน ว่า หมายถึง ผลของการสอนที่ทำให้นักศึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายของการสอนที่วางไว้

ประสิทธิภาพการสอน เป็นสิ่งที่เน้นมาตรฐานบ่งชี้ การมีคุณภาพการเรียนการสอนของสถาบันได้อย่างชัดเจน

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า การสอนกับการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างยากที่จะแยกจากกันได้ ประสิทธิภาพการสอน หมายถึง การสอนที่มีการเตรียมการสอน การจัดกิจกรรม การดำเนินการสอนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ให้สำเร็จตามความมุ่งหมายของการสอนนี้ได้ตั้งไว้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้สำเร็จตามความมุ่งหมายของการสอนที่ได้ตั้งไว้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความสามารถและวิธีการของผู้สอน

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอน

การประเมินการเรียนการสอนมีแหล่งข้อมูลหลายแหล่งด้วยกัน ซึ่งแต่ละแหล่งมีข้อจำกัดและข้อได้เปรียบที่แตกต่างกัน ในการประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอนนั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินและวิธีการประเมินแล้ว แหล่งและการได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อการประเมินซึ่งไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2524, หน้า 198-203) ได้กล่าวถึงแหล่งที่มาของข้อมูลว่า ได้จากอาจารย์ผู้สอนเอง ผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ว่าจ้าง ผลการสอนและจากนักศึกษาเอง ส่วนวิธีการที่จะได้มาซึ่งข้อมูลนั้น ได้มาจาก การพูดคุย สัมภาษณ์ สังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544, หน้า 64) กล่าวว่า วั้วว่า การประเมิน หมายถึง ขบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือการกระทำใด ๆ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

กิติมา บริดีดีลิก (2532, หน้า 73) กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลจึงสามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียน เพื่อช่วยให้ครูทราบความสามารถของแต่ละคน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินว่าจะมีความสามารถเพียงพอในการศึกษาต่อหรือไม่ หากไม่ดีพออาจปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้

2. การประเมินผลระหว่างเรียน เมื่อมีการสอนไประยะหนึ่ง ๆ ครูจะได้มีการประเมินผลนักเรียนตามจุดประสงค์ของรายวิชาเหล่านั้น เพื่อจะได้ทราบว่ามีความพอหรือครูจะได้ก้าวไปข้างหน้าได้หรือยัง

3. การประเมินผลหลังการเรียน เป็นการประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์ต่าง ๆ หลายจุดประสงค์ เป็นการประเมินเพื่อตัดสินความสามารถเพื่อดูว่าตั้งแต่ต้นจนบัดนี้นักเรียนมีความสามารถตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

วีระ ตันตระกูล, บุญทอง สังข์ทอง และอุบล เล่นวารี (2535, หน้า 234) กล่าวว่า การวัดผลและการประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอน โดยทั่วไปมีรูปแบบอยู่ 2 ประการ

1. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ประกอบด้วย การประเมินก่อนเรียน เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของนักเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน ความสามารถ ข้อบกพร่องและแจ้งผลการเรียนโดยสรุป

2. การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน เพื่อประโยชน์ในการเลื่อนชั้นหรือเรียนซ้ำชั้น ประเมินผลระหว่างเรียน จะทำให้นักเรียน นักศึกษาได้ทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเอง เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียน หรือแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ซึ่งจะทำให้การประเมินผล การเรียนมีประโยชน์อย่างแท้จริง และควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วย

ประโยชน์ คูปต์กาญจนกุล (2532, หน้า 4) ได้เสนอการได้มาซึ่งข้อมูลในการประเมินประสิทธิภาพการสอนจาก 4 แหล่ง คือ

1. ประเมินตนเอง (Teacher Self-report) ซึ่งนับว่าเป็นวิธีที่ใช้กันมานาน เหตุผลของการประเมินแบบนี้คือ

1.1 อาจารย์จะเป็นผู้ที่รู้ถึงพื้นฐาน ศักยภาพของความรู้ของตนเองในการปฏิบัติการสอนได้ชัดเจนกว่าผู้อื่น

1.2 การเกี่ยวข้องที่จะเต็มใจในการให้ข้อมูล

1.3 สิ้นเปลืองน้อยในการดำเนินการ

2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Observation Reports) การใช้การสังเกตชั้นเรียน โดยศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ถึงแม้ว่าจะเป็นภาระที่ค่อนข้างตรง แต่ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่

ไม่น้อย เป็นต้นว่า มติการสอนบางอย่างไม่สามารถที่จะสังเกตได้ ปัญหาการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนความตรงของการสังเกตของผู้สังเกตแต่ละคน ซึ่งยากที่จะได้รับการยอมรับ

3. การประเมินโดยนักศึกษา (Student Report) นับว่าเป็นแหล่งที่นิยมใช้กันแพร่หลายแหล่งหนึ่ง ทั้งนี้เพราะการประเมินจากแหล่งนักศึกษานี้มีข้อได้เปรียบ ในแนวคิดที่ว่านักศึกษามีโอกาสมากที่สุดได้เห็นการสอนของอาจารย์

4. การประเมินจากกลุ่มเพื่อน (Teacher Peers) การประเมินจากแหล่งข้อมูลดังกล่าวนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์ด้วยกัน อาจารย์มีใจกว้างยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะใช้ได้ในกรณีสอนเป็นคณะ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกการประเมินตนเองของอาจารย์และการประเมินโดยนิสิตด้วยเหตุผลที่ว่า การประเมินการสอนของครูโดยผู้เรียน แม้ว่าจะให้ข้อมูลที่ดีและน่าสนใจ แต่ก็มีคำวิพากษ์วิจารณ์อยู่หลายประการเป็นต้นว่า ผู้เรียนยังไม่มีวุฒิภาวะพอเพียง ผู้เรียนมักประเมินผู้สอนที่มีลักษณะใจดีออกมาในทางบวก (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2524. หน้า 99)

นอกจากนี้ จินตนา ยูนิพันธ์ (2527, หน้า 195) ได้เสนอแนวทางในการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ไว้ 8 ประเด็นดังนี้

1. ทศนคติของผู้สอนต่อผู้เรียน
2. ทศนคติของผู้สอนต่อเนื้อหาวิชา
3. ลักษณะบุคลิกภาพของผู้สอน
4. การจัดการเรียนการสอน
5. วิธีเสนอเนื้อหา
6. สภาพของห้องเรียน บรรยากาศในการเรียน
7. การรวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาวิชา
8. การสื่อความหมายและอื่น ๆ

การประเมินการสอน สามารถวัดได้จาก 3 แนวทางคือ (Dressel, อ้างอิงใน วรรณวิไล ชุ่มภิรมย์ และศรีพรรณ กันธวัง, 2535. หน้า 10) การพิจารณาจากตัวป้อนเข้า (Input) จากกระบวนการ (Process) และจากผลลัพธ์ (Output)

ตัวป้อนเข้า คือ ลักษณะของอาจารย์และนักศึกษาที่จะนำไปสู่บรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยภูมิหลังการศึกษาของอาจารย์ ความเชี่ยวชาญทางคลินิก อุปกรณ์การสอน คะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาหรือระดับของชั้นเรียน ลักษณะของบรรยากาศการเรียนรู้ และตัวแปรใด ๆ ของสถาบันการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงบรรยากาศการเรียนรู้

กระบวนการ คือ องค์ประกอบซึ่งส่งเสริมหรือยับยั้งปฏิสัมพันธ์การเรียนการสอน รูปแบบการสอนของอาจารย์ ปฏิสัมพันธ์ของอาจารย์กับนักศึกษา หรือตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น เวลา อากาศ บรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งอาจสะท้อนถึงผลลัพธ์ของการเรียน

ผลลัพธ์ คือ ผลที่ออกมาจากการป้อนเข้าและกระบวนการคือองค์ประกอบซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลจากปฏิสัมพันธ์การเรียนการสอน ความสำเร็จของนักศึกษา การประเมินตนเองของอาจารย์ ความก้าวหน้าของนักศึกษา ความสำเร็จของบัณฑิต การประเมินโดยบุคคลภายนอกหรือการวัดคุณภาพจากการพยาบาลผู้ป่วย

อาลีโมนี (Aleamoni, 1983, pp.111-115) ได้กล่าวว่า ในสภาพความเป็นจริงแล้ว วิธีการประมาณค่าโดยนักเรียน ถือเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในการประเมินการสอนในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ซึ่งมีผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้การประมาณค่าด้วยนักเรียนได้ในข้อเสนอแนะพร้อมเหตุผลไว้ดังนี้คือ

1. นักเรียนไม่สามารถทำการตัดสินใจอย่างคงเส้นคงวา (Consistent Judgement)
2. แบบแผนการประมาณค่าของนักเรียนส่วนมากยังไม่มีการอะไรมาก นอกจากการแข่งขันในด้านความเป็นที่นิยม (Popularity Contest) ครูที่แสดงออกในลักษณะที่ให้ความอบอุ่น มีความเป็นเพื่อนหรือมีความสนุกสนานร่าเริงมักเป็นคนเก่งตลอดเวลา
3. นักเรียนยังไม่สามารถตัดสินใจอย่างถูกต้องแม่นยำ (Make Assurate Judgements)
4. แบบประมาณค่าของนักเรียนขาดความเที่ยงตรง เนื่องจากผลการประเมินให้ค่าพิสัยสำหรับรายชื่อกระทงที่ค่อนข้างสูง และไม่ได้รับการช่วยเหลือด้านการใช้เครื่องมือวัดด้วยความรอบคอบจากผู้เชี่ยวชาญ
5. เงื่อนไขและตัวแปรแทรกซ้อนจากภายนอกอาจสามารถส่งต่อผลการประมาณค่าของนักเรียนได้ เช่น ขนาดของชั้นเรียน เพศของนักเรียนและผู้สอน เวลาที่สอนรายวิชานั้น ตำแหน่งของผู้สอน เป็นต้น
6. เกรดหรือคะแนนที่นักเรียนได้รับในรายวิชานั้น จะสัมพันธ์กับการประมาณค่าผู้สอน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพยายามประเมินประสิทธิภาพการสอนให้ได้
เพียงตรงมากที่สุด ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีให้ครูประเมินการสอนของตนเอง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จินตนา มานวง (2520) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดม —
ศึกษาพบว่า การสอนในระดับอุดมศึกษา จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวประกอบ 5 ตัวดังนี้
1) ความสัมพันธ์ของอาจารย์กับนิสิต คือ การให้เกียรตินิสิต เป็นกันเอง นอกห้องเรียนยินดีติดต่อกับนิสิตด้วยความจริงใจ ทำตัวดีสม่ำเสมอ เชื่อมมั่นในตัวเอง ชมและวิจารณ์ผลงานของนิสิตอย่างยุติธรรมให้ความช่วยเหลือทั้งด้านวิชาการและกิจกรรมเสริมหลักสูตร 2) วิธีสอน คือ อธิบายเนื้อหาวิชาอย่างชัดเจน ถูกต้อง แบ่งเวลาให้เนื้อหาแต่ละเรื่องได้เหมาะสม และมีการนำผลการประเมินการสอนมาแก้ไขปรับปรุงการสอนครั้งต่อไป 3) บุคลิกภาพของอาจารย์ คือ มีการชวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้กว้างขวางและทันสมัย เชื่อมมั่นในตนเอง สุขุมรอบคอบให้เหตุผลตัดสินใจปัญหา 4) มีผลงานวิชาการที่เชื่อถือได้ 5) การประเมินผลคือ มีการตรวจและแจ้งผลการสอนอย่างรวดเร็วยุติธรรม รู้เทคนิคการออกข้อสอบอย่างดี กระจือหรือวันในการสอนและแบ่งเนื้อหาแต่ละเรื่องได้อย่างเหมาะสม

อนันต์ ศรีโสภา (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอนของอาจารย์เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ เทคนิคการสอน การประเมินผล การวางแผนการสอน ทักษะต่อนิสิต ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต บุคลิกของอาจารย์ และตำราเรียน

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติของนิสิตบัณฑิตศึกษาที่มีความสำเร็จในการเรียนรายวิชาบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศึกษาความต้องการและความคาดหวังของนิสิตนักศึกษาที่เข้าใหม่ ในปีการศึกษา 2521 พบว่า องค์ประกอบที่ทำให้นิสิตประสบความสำเร็จในการเรียนมากที่สุดตามทัศนคติของนิสิต เมื่อพิจารณาโดยรวมคือครูผู้สอน รองลงมาคือตัวผู้เรียนเอง โดยในส่วนของครูนั้นต้องมีลักษณะดังนี้ คือ มีความรู้ในวิชาที่สอน ให้โอกาสนิสิตในการแสดงความคิดเห็น และยอมรับในความคิดเห็นของนิสิต เป็นกันเองกับนิสิตและมีประสบการณ์สูง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักเรียน นักศึกษา เช่นการให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือทางด้านการเรียนแก่นักเรียน การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัยทั้งในและนอกห้องเรียน การให้เสียงและท่วงทีการพูดของอาจารย์ การตอบข้อซักถามของนักเรียน ให้คำแนะนำปรึกษาและมีความเป็นกันเองกับนักเรียน โดยที่พฤติกรรมของ

อาจารย์เป็นไปในทางที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนักเรียน ก็จะเป็นผลให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ฉลอง บุญญานันต์ และศุภชัย ศุภวรรณ (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของอาจารย์ที่นักศึกษาเห็นว่า สำคัญเรียงตามลำดับได้ดังนี้ คือ คุณลักษณะด้านความรู้ในวิชาที่สอน การเตรียมการสอนประจำวัน การสื่อความหมาย การเคารพความคิดเห็นของนิสิต และการพบอาจารย์ง่าย

เดือนใจ เกตุษา (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ตามความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ คือ การเตรียมตัวสอนและการวัดผล ความสามารถในการสอน ความรับผิดชอบในการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และความแม่นยำเนื้อหาวิชา

ภัทรา จินดาศรี (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของประสิทธิภาพการสอนของครุคณิตศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามการประเมินโดยตนเองของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะที่จะส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครุคณิตศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ มีความรักและชอบสอนวิชาคณิตศาสตร์ มีความสนใจในวิชาคณิตศาสตร์มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการสอนเตรียมการสอนเป็นอย่างดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรู้ในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ที่จะทำการสอนอย่างลึกซึ้ง และมีประสบการณ์ในการสอนคณิตศาสตร์ 2) ตัวประกอบของประสิทธิภาพการสอนของครุคณิตศาสตร์ ตามการประเมินของครุคณิตศาสตร์และนักเรียนมี 10 องค์ประกอบ คือ ด้านวิชาการและการดำเนินการสอน ด้านบุคลิกภาพของครู ด้านความรู้ในวิชาชีพ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ด้านเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ด้านเทคนิคการสอน ด้านการประเมินผลงาน ด้านคุณสมบัติของครู ด้านสถานภาพส่วนตัว และด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ตัวประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะที่ส่งเสริมให้ครูมีประสิทธิภาพในการสอนที่สำคัญ ได้แก่ ได้สอนตามวิชาเอกโทที่เรียนมา มีการกำหนดวัตถุประสงค์และพฤติกรรมในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างชัดเจน เปิดโอกาสและส่งเสริมให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ความยุติธรรมในการวัดและประเมินผลนักเรียน เคารพในสิทธิหน้าที่และความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียนตั้งแต่แรกสอน 2) ตัวประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาใน

378.125

๗ 258 ก

๗๐

เขตการศึกษา 7 เรียงตามลำดับ คือบุคลิกลักษณะของครู การดำเนินการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และการประเมินผลความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และการประเมินผล

วลัยรัตนา ว่องนัยรัตน์ (2530) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของประสิทธิภาพการสอนตามการประเมินของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยใช้แบบประเมินประสิทธิภาพการสอนชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 7 อันดับที่ครอบคลุมลักษณะการสอนที่ ประสิทธิภาพ 6 ด้าน คือ ด้านบุคลิกลักษณะของผู้สอน ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ด้านเทคนิค และวิธีการสอน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ด้านทัศนคติของผู้สอนต่อการสอนและต่อผู้เรียน ด้านการกำหนดงานประเมินผลและให้ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งผลปรากฏว่า ลักษณะของผู้สอนที่นักศึกษาให้ค่าเฉลี่ยค่อนข้างมากกว่าเป็นพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ การแสดงออกซึ่งความมั่นใจและความเชี่ยวชาญในวิธีสอน ความเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น

ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการสอน 6 ตัวแปร คือ บุคลิกลักษณะของผู้สอน ความสนใจเชิงวิชาการ บรรยากาศในการเรียนการสอน เจตคติของผู้สอนต่อผู้เรียน สมรรถภาพในการใช้สื่อการสอน และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

สุวัฒน์ บัววรภรณ์ และสมชาย ชูชาติ (2532) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการสอนตามการประเมินของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน พบว่า 1) นิสิตที่เรียนต่างชั้นปี คณะและวิชาเอก มีค่าเฉลี่ยของความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นิสิตที่มีค่าเฉลี่ยสะสมต่างกันและประสบการณ์การฝึกสอนต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ค่าเฉลี่ยของความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์อยู่ในเกณฑ์ปานกลางทุกข้อกระทง

พรพรรณ ยศธร (2532) วิจัยเรื่อง บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการตามทัศนคติของอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการและนักศึกษาปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ประเมินบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการและนักศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินจากทัศนคติของอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าทัศนคติของนักศึกษา

กนกวรรณ มณโฑวงศ์ (2540) ได้ทำการประเมินการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา ตามทัศนะของนิสิต พบว่า ผลการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับดี เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผลการสอนด้านการเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับดีตามลำดับ ส่วนผลการสอนด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งข้อมูลทางวิชาการอยู่ในระดับพอใจ

อาทิตย์ ประเศียรศรี (2540) ได้ทำการวิจัย เรื่องความต้องการพัฒนาประสิทธิภาพในการสอนของครูผู้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ในเรือนจำ และทัณฑสถาน พบว่า ครูผู้สอน นักศึกษาผู้ใหญ่ในเรือนจำ และทัณฑสถาน มีความต้องการพัฒนา ประสิทธิภาพในการสอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ระดับมากที่สุด ได้แก่ การวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ และมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี

วิชิต สุรัตน์เรืองชัย (2542) ได้ทำวิจัย ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นว่าอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีประสิทธิภาพการสอนในระดับมากในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ การเตรียมการสอน การใช้สื่อการสอน การดำเนินการสอน การวัดและประเมินผล และผลสัมฤทธิ์ในการสอน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ตัวแปรเพศไม่ส่งผลต่อการแสดงความคิดเห็นของนิสิต ส่วนตัวแปรชั้นปีและสาขาวิชา ส่งผลต่อการแสดงความคิดเห็นของนิสิตโดยพบว่า นิสิตชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตสาขาวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน ส่วนนิสิตที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

พรทิพย์ แซ่เอ็ง (2542) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) ที่มีต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา สถาบันราชภัฏภูเก็ต พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาไม่ค่อยมีเวลาพบนักศึกษา เมื่อพูดคุยซักถามปัญหา หรือให้คำแนะนำปรึกษา เนื่องจากอาจารย์มีภารกิจทางด้านการสอนมาก และไม่ควรมอบหมายหน้าที่กับอาจารย์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษามากเกินไป และสถาบันควรจัดอบรมสัมมนาอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อชี้แจงให้ทราบเกี่ยวกับภาระหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อนักศึกษา เมื่อทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกัน ในด้านการให้คำแนะนำเรื่องหลักสูตร และควรวางแผนการเรียนของอาจารย์ที่ปรึกษาพบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาสาขาวิชาการศึกษามีให้มากกว่าอาจารย์ที่ปรึกษา ในสาขาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ นอกจากนี้การที่ต้องรับผิดชอบนักศึกษามากเกินไป อาจทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง

จินตนา บุชยากุล. (2543) ทำการวิจัย ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา ในวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต มีความคิดเห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติงานตามบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต โดยปรับปรุงพัฒนาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต ได้แก่ วิทยาลัยควรจัดอบรมสัมมนา อาจารย์ที่ปรึกษาให้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ และวิทยาลัยควรจัดเวลาให้อาจารย์ที่ปรึกษามาพบนักศึกษาในคาบกิจกรรม อาจารย์ที่ปรึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีความเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส สุขภาพ ยุติธรรม ควรจะเข้าใจและให้โอกาส พร้อมทั้งรับฟังปัญหา ตลอดจนควรให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักศึกษาได้ ทั้งในด้านสถาบัน ด้านวิชาการ และด้านส่วนตัว นอกจากนี้ที่อาจารย์ที่ปรึกษาควรเป็นตัวแทนของวิทยาลัยในการชี้แจงข่าวสาร ข้อมูล ประกาศของวิทยาลัยพร้อมทั้งความสัมพันธ์อันดีระหว่างวิทยาลัยกับนักศึกษา รวมไปถึงอาจารย์ผู้สอนทุกคน ควรให้คำแนะนำแก่นักศึกษาได้ หากนักศึกษาขอรับคำแนะนำปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากความไม่รู้ ไม่เข้าใจ ก็จะลดน้อยลง นักศึกษาสามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีความสุข สำเร็จการศึกษาได้ในเวลาที่กำหนด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และประเทศชาติสืบไป

เทียน นัยประยูร (2544) ทำการศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์โรงเรียนเทคนิคพาณิชย์การสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูมีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างมาก โดยช่วยสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้แก่นักเรียน ส่งเสริมให้อยากมาเรียน สนใจการเรียนรู้ ตลอดจนปลูกฝังเจตคติที่ดี แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ของครูมีความสำคัญต่อการสอนและถ้าพฤติกรรมของครูเป็นไปในทางที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน ก็จะเป็นผลให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งอาจสรุปได้ว่าพฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง การวางแผนเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน การวัดผลประเมินการเรียน บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

ในปี 1978 คาเกิล (Cagle. 1978) พบว่า เวลาที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามของผู้เรียนหรือประเภทวิชาที่ผู้เรียนกำลังเรียนอยู่ไม่มีผลกระทบต่อการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน ในปี ค.ศ. 1978 มาร์ติน (Martin, 1978) ได้ศึกษาค้นคว้าถึงวิธีการและกระบวนการที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของอาจารย์ และหาว่าวิธีการและกระบวนการใดที่คณาจารย์พอใจมากที่สุด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคณาจารย์มหาวิทยาลัยมิสซูรีจำนวนสามวิทยาเขต ผลปรากฏว่า คณาจารย์ส่วน

ใหญ่พอใจกับวิธีการประเมินที่ใช้กันอยู่ และมีความรู้สึกว่แบบสอบถามที่ใช้อยู่มีความเป็นปรนัย
 คณาจารย์ส่วนใหญ่พอใจที่จะใช้วิธีให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นต่อการสอนของตน และมีความ
 เห็นพ้องกันว่า การให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นนี้มีการใช้กันอย่างกว้างขวางในการประเมิน
 คณาจารย์ซึ่งสอดคล้องกับมาห์ฟอซ (Mahfouz. 1979) ที่ใช้แบบสอบถามถามคณาจารย์จำนวน
 1,600 คน และถามผู้บริหารจาก 52 สถาบัน พบว่าทั้งคณาจารย์และผู้บริหารต่างมีทัศนคติที่ดีต่อ
 การให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นต่อการสอน และยอมรับว่าความคิดเห็นของผู้เรียนได้กลายมาเป็น
 ส่วนหนึ่งในการพิจารณาประสิทธิภาพ และคุณภาพของคณาจารย์ในสถาบันที่จะขาดไม่ได้ ปี
 ค.ศ.1979 สเปนซ์ (Spence. 1979) ได้ทดลองเปรียบเทียบการสอนที่แตกต่างกันในด้านรูปแบบ
 การสอนและด้านเนื้อหาการบรรยายพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อผู้บรรยายกลุ่มที่
 มีรูปแบบการสอนดีจะสูงมาก และพบอีกว่า ผู้เรียนที่ถูกจัดไว้ในกลุ่มที่ผู้สอนใช้เนื้อหาการบรรยาย
 ที่ง่ายกว่า มีความคิดเห็นต่อผู้สอนโดยเฉลี่ยแล้วสูงมากเช่นกัน ปีต่อมา เกย์สล์ (Gayles. 1980)
 ได้ใช้เวลาสองปีศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนในวิทยาลัยวิชาการศึกษา จำนวน 625 คน ที่มีต่อ
 การสอนของอาจารย์ในรายวิชาการศึกษาของทุก ๆ ภาคเรียน (Quarter) รวมแปดครั้ง ผลปรากฏ
 ว่าการสอนในรายวิชานี้มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งพบว่า เป็นผลมาจากการทำแผนการสอนที่มีรากฐาน
 อันมั่นคงอันเนื่องมาจากความคิดเห็นของผู้เรียน ในการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการสอนของ
 อาจารย์ครั้งก่อน ๆ นั้นเอง

จากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อ
 ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครู ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่ส่ง
 ผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน ควรจะประกอบด้วยตัวแปรต่อไปนี้ การมีความรู้ดี คือ มี
 ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ตนสอน หลักการสอน การจัดกระบวน การเรียนการสอน การดำเนินการ
 สอน หลักการทางจิตวิทยา เทคนิคการใช้สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งหลักการวัดและประเมินผล
 และบุคลิกลักษณะของครู คือ บุคลิกภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น รูปร่างหน้าตา การแต่ง
 กาย การพูดจา รวมไปถึงจรรยาบรรณและคุณธรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ และเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ใช้การศึกษาเอกสาร และการศึกษาภาคสนาม ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีพื้นฐานความเชื่อแบบปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ให้ความสำคัญกับข้อมูลด้านความรู้สึก วิสัยทัศน์และพฤติกรรม (สุภางศ์ จันทวานิช, 2537, หน้า 7) และถือว่าผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ต้องเข้าใจข้อมูลอย่างกระจ่างแจ้งจึงจะสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ ผู้วิจัยได้เข้าไปสัมผัสปรากฏการณ์นั้น ศึกษาสังเกตตามสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงในทุกลมิตี เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมโดยตรง (Bogdan and Biken, 1992, p. 28) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดในการศึกษาเอกสาร มีดังนี้

1.1.1 แนวคิดในการประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอนตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย

1.1.2 ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 10 คน และสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา 6 ภาควิชา ๆ ละ 3 คน รวม 18 คน

1.2 แหล่งเอกสาร ศึกษาโดยใช้แนวทางการศึกษาจากแหล่งเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3 การวิเคราะห์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์สาระสำคัญซึ่งนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

2. การศึกษาภาคสนาม มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ระเบียบวิธีวิจัยได้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การประเมินด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non participant Observation)

2.2 พื้นที่ศึกษา การเลือกพื้นที่ศึกษาได้ใช้สนามที่สามารถตอบปัญหาที่ต้องการได้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2527, หน้า 26) ได้แก่บัณฑิตวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์

2.3 ระยะเวลาที่ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2545 – กันยายน 2546

2.4 วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้เทคนิควิธี ดังนี้

2.4.1 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มีเป้าหมายเพื่อศึกษาความคิด เห็นเกี่ยวกับกรอบแนวคิดประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาจากอาจารย์และนิสิต โดยใช้เวลากลุ่มละประมาณ 6 ชั่วโมง ประเด็นคำถามหลัก ได้แก่ ตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์มากที่สุดตามลำดับก่อนหลัง และการสัมภาษณ์เชิงลึกตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนจำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนทั่วไป ด้านวัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา ด้านการดำเนินการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาด้านบุคลิกภาพและความรับผิดชอบ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา และตามกรอบการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยตามองค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน รวม 6 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร อาจารย์ กระบวนการเรียน การสอน นิสิต การวัดและการประเมินผล ปัจจัยเกื้อหนุน

2.4.2 ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำแนกเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาจำแนกตามภาควิชา รวม 6 ภาควิชา ๆ ละ 3 คนรวม 18 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนิสิต 6 ภาควิชา ๆ ละ 3 คน ดังนี้

จำแนกตามภาควิชาจำนวน 6 ภาควิชา	1	2	3	4	5	6	รวม
	3	3	3	3	3	3	18

2.4.3 จากประเด็นคำถามหลัก นำไปสู่การสนทนาเจาะลึกในประเด็นคำถามย่อยต่าง ๆ โดยจำแนกประเด็นการสนทนาเป็นประเด็นคำถามกว้าง ๆ ที่ใช้ถามในตอนแรก และถามเจาะลึก เช่น ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาควรเป็นอย่างไร แนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นอย่างไร ตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนมากที่สุดได้แก่อะไรบ้าง ช่วยพิจารณาจัดอันดับความสำคัญตามลำดับ

2.4.4 เครื่องมือการสนทนากลุ่มย่อย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือตามหลักการที่ Morgan and Krueger (1993, p.p.6-9) ที่ว่า ผู้นำการสนทนากลุ่มถือว่าเป็นเครื่องมือ (Instrument) ที่สำคัญมาก ด้วยเหตุที่ในการจัดสนทนากลุ่มแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจึงเตรียมตัวอย่างดี เตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์ประเมินการจัดสนทนากลุ่มทุกครั้ง เพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงให้ดีขึ้น ในการจัดสนทนากลุ่มครั้งต่อไป ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้นำสนทนากลุ่ม 2 ครั้ง ๆ ละ 9 คน จำนวน 18 คน ส่วนอาจารย์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ครั้งละ 1 คน จำนวน 10 คน โดยมีการซักซ้อมความเข้าใจ และเตรียมประเด็นคำถามก่อน

2.4.5 การสังเกต การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ได้ใช้การสังเกต 2 แบบ คือ แบบไม่มีส่วนร่วมโดยการสังเกตสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป และแบบมีส่วนร่วมโดยเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางของสฎางค์ จันทวานิช (2535, หน้า 4) คือ

- 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มกระทำพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล และยังคงทำต่อไปหลังการเก็บข้อมูลสิ้นสุดลง
- 3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลต้องมีมุมมองของคนใน
- 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลต้องอาศัยสมมติฐานชั่วคราว (Working Hypothesis) จำนวนมากที่ผู้วิจัยคิดขึ้นเองตลอดเวลา
- 3.4 ผู้วิจัยต้องเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง

ด้านข้อมูล (Data Triangulation) ตรวจสอบข้อมูลด้านเวลา สถานที่และบุคคลที่ต่างกัน จะต้องได้ ข้อมูลตรงกัน 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) การตรวจสอบ ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลในภาคสนาม มีทั้งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย หลังจากเก็บข้อมูลแล้วมาบันทึกข้อมูลด้วยกันและเห็นตรงกัน และ 3) การตรวจสอบสามเส้าด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodology Triangulation) คือการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ทั้งการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกต

ข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยได้นำมาเชื่อมโยงไปสู่แนวทางการพัฒนาปรับปรุง ประสิทธิภาพการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาต่อไป

บทที่ 4

การประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย

การประกันคุณภาพ หรือที่เรียกว่า Q.A. (Quality Assurance) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการศึกษา และสะท้อนให้เห็นคุณภาพการจัดการศึกษาดูตามมาตรฐานเชื่อถือได้ การนำเสนอกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย มีรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ
2. หลักการและนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.1 แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
 - 2.2 ความจำเป็นและหลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.3 นโยบายในการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย
3. มาตรฐานการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ

การประกันคุณภาพ เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพเป็นแนวคิดของการพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดี

การประกันคุณภาพ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับเจตคติ เครื่องมือ กิจกรรม และวิธีการปฏิบัติซึ่งดำรงอยู่ และนำมาใช้ และหมายถึงกิจกรรมควบคุมคุณภาพ ซึ่งประกันได้ว่าจะทรงไว้ซึ่งมาตรฐานวิชาการที่เหมาะสม และการพัฒนาระดับมาตรฐานของโปรแกรมหรือสถาบัน ทำให้กระบวนการเหล่านี้รับรู้กันในชุมชนและสังคมโดยส่วนรวม (Lenn, 1992, pp.127-128)

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือความคิดจากทุกฝ่ายในหน่วยงานอย่างจริงจังสืบเนื่องจากทบวงมหาวิทยาลัย ได้มีประกาศนโยบาย และแนวทางปฏิบัติในการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2539 เพื่อเสนอกรอบนโยบายของรัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพคนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 47 ที่ระบุว่า "ให้มีระบบ

ประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน ระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” (มณฑล สงวนเสริมศรี, 2544, หน้า 2) ซึ่งสิริรัตน์ วิชาศิลป์. (2542, หน้า 30) ได้กล่าวว่าการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงกิจกรรม หรือแนวปฏิบัติที่จำเป็นต้องดำเนินงาน เพื่อประกันคุณภาพของการศึกษาทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วน จรินทร์ เทศวานิช (2541, หน้า 38) กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพ เป็นการทำกิจกรรมใด ๆ ที่สะท้อนถึงควมมีคุณภาพ ซึ่งต้องมีการตรวจสอบโดยอาศัยกลไกต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้สังคมมั่นใจในผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ อุดุลย์ วิริยเวชกุล (2541, หน้า 122) กล่าวว่า ระบบประกันคุณภาพการศึกษาจะทำให้ 1) ี่ความคุ้มค่าในการใช้จ่ายทรัพยากร ส่วนรวม 2) ขดเซยกับการให้อิสระในการบริหารงานแก่องค์กร 3) ให้ความมั่นใจกับสาธารณชน และ 4) สร้างการยอมรับในประชาคมนานาชาติ

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงาน ในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพตามดัชนีบ่งชี้ที่กำหนดเพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสาธารณชนได้มั่นใจว่าสถาบันนั้นๆสามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ การประกันคุณภาพเป็นเรื่องที่ทุกหน่วยงานต้องให้ความสำคัญ ซึ่งปัจจุบันการประกันคุณภาพ โดยเฉพาะในระดับในระดับบัณฑิตศึกษาที่จะต้องผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพในระดับสูง เพื่อเป็นมันสมองของชาติ และที่สำคัญของการประกันคุณภาพ เป็นกระบวนการที่จะยกมาตรฐานของสถาบันการศึกษา ถ้ากระบวนการประกันคุณภาพมีการวางแผนอย่างถูกต้องแล้ว คุณภาพที่ดีก็จะตามมา

2. หลักการและนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา

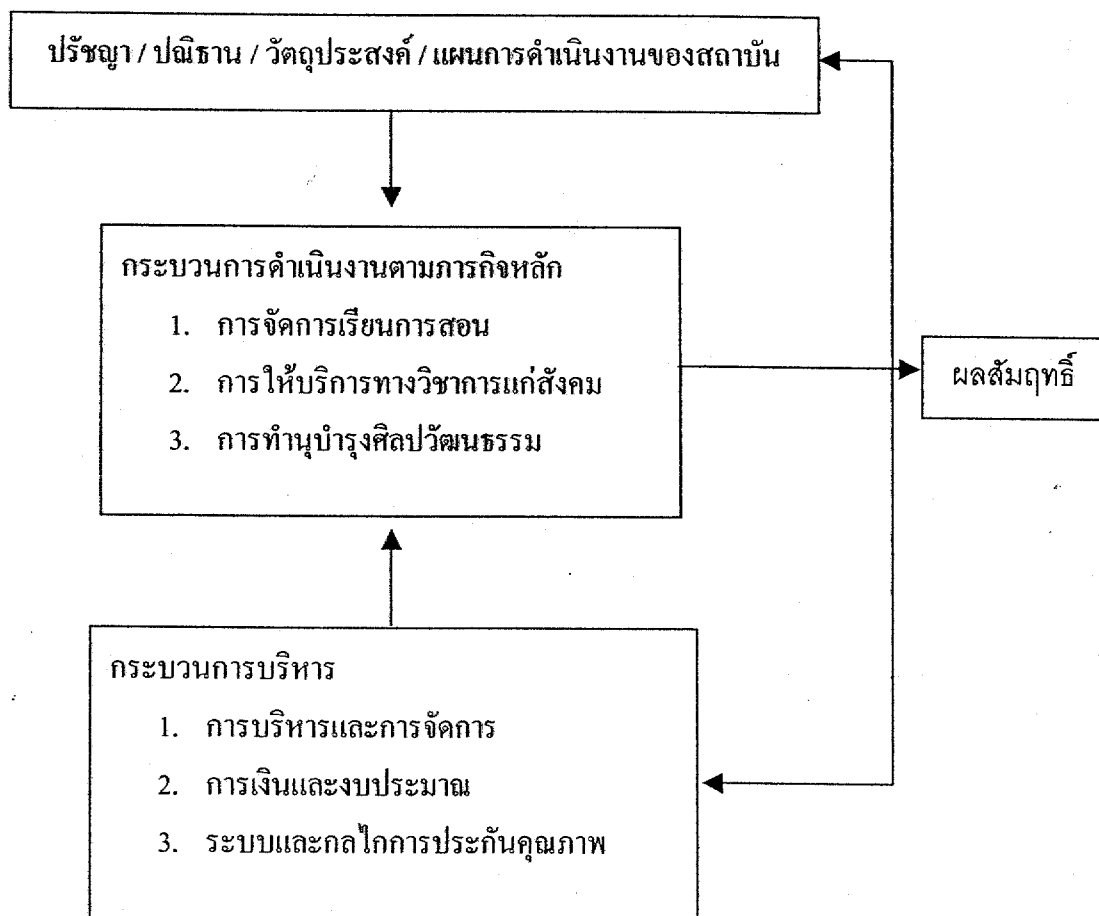
หลักการและนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาก็เพื่อต้องการให้เกิดความแข็งแกร่งทางวิชาการจึงจะส่งผลให้มีระบบกำกับดูแล กระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งยังช่วยสร้างความมั่นใจให้กับสังคม รวมทั้งสร้างความพร้อมให้ทุกสถาบันมีการพัฒนา มาตรฐานให้เท่าเทียมกัน และเป็นการสร้างควมมีคุณภาพขึ้นในสถาบัน

2.1 แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

เนื่องจากทบวงมหาวิทยาลัย ได้มีประกาศนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษา เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2539 เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพคนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 47 ที่ระบุว่า "ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบประกันคุณภาพภายนอก" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 24) เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ เป็นไปอย่างมีระบบและมีกลไกที่เหมาะสม

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลิตบัณฑิตศึกษา รวม 6 ภาควิชา ในปัจจุบันได้แก่ ภาควิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา และภาควิชาการศึกษานอกระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตและพัฒนาคนระดับสูงสนองความต้องการของภาครัฐและเอกชน คณะศึกษาศาสตร์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาดังกล่าวจึงได้พยายามจัดการศึกษา เป็นที่เชื่อถือและยอมรับของสังคม

การที่จะทราบว่าสถาบันการศึกษาจัดการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดนั้น จะต้องมีการประเมินด้วยวิธีการต่างๆ โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้บ่งชี้ ดังแผนภาพที่ 2 (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544, หน้า 6)

แผนภาพที่ 2 องค์ประกอบหลักในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา

2.2 ความจำเป็นและหลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาคนเพื่อพัฒนาสังคม จึงเป็นความจำเป็นที่หน่วยงานจะต้องปฏิบัติและพัฒนาตนเอง ให้มีคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการอยู่เสมอ

วันชัย ศิริชัยชนะ (2539, หน้า 2) กล่าวถึงจุดประสงค์ที่ต้องจัดทำประกันคุณภาพการศึกษาได้ว่า

1. เพื่อให้มีระบบและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน
2. เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพอย่างน้อยขั้นต่ำที่เท่าเทียมกัน
3. เพื่อการยอมรับของวงการวิชาการและวิชาชีพ
4. เพื่อยกระดับความรู้ของอุดมศึกษาให้ทัดเทียมกับสังคมโลก
5. เพื่อยกระดับความรู้ของบัณฑิต

6. เพื่อให้การพัฒนาองค์ความรู้ในสถาบันเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
7. ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต
8. เพื่อสร้างเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจในสถาบัน

วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา (2545, หน้า 3)

1. ประเมินระบบและกลไกตามองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัย กำหนด ทั้ง 9 องค์ประกอบ
2. ประเมินผลการดำเนินการตามดัชนีคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. เสนอจุดแข็ง จุดอ่อน และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติมี 4 ประการ คือ การจัดการเรียน การสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้น และระยะยาว แต่ในระยะที่ผ่านมายังไม่มี การประเมินภารกิจดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ประกอบกับปัจจุบันมีปัจจัยทั้งภายนอกและภายในหลายประการที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการ

2.3 นโยบายในการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย

ทบวงมหาวิทยาลัยมีนโยบายชัดเจนที่จะกำหนดแนวทางให้เกิดมาตรฐานของการประกันคุณภาพในมหาวิทยาลัยต่างๆ ด้วยเหตุผลสำคัญสรุปได้ 5 ประการคือ (เกียรติสุดา ไชยสุ, 2542, หน้า 47-49)

1. ให้เกิดความมาตรฐานของการศึกษาในระดับสากลและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้
2. เป็นเครื่องมือในการควบคุมคุณภาพ (Quality control) วิชาการตลอดจน องค์ประกอบต่างๆที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการรับรองมาตรฐานของการศึกษาทั้งในระดับ สถาบันและคณะวิชา
4. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากรต่าง ๆ

5. เป็นข้อมูลที่จะนำเสนอต่อสาธารณชน เพื่อให้ทราบถึงมาตรฐานการศึกษาในมหาวิทยาลัยของประเทศ ตลอดจนเป็นข้อมูลสำหรับนักศึกษาและผู้ปกครอง ในการตัดสินใจเลือกเรียนในสถาบันต่างๆ

การประกันคุณภาพการศึกษาในต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษได้เริ่มใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษามาตั้งแต่ ค.ศ. 1991 กระบวนการประกันคุณภาพของประเทศไทยประกอบด้วยขั้นตอน คือ (สิริวิรัตน์ วิชาสศิลป์, 2542, หน้า 32-34)

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality control) เป็นความรับผิดชอบของแต่ละสถาบันในการวางกลไกต่างๆ เพื่อควบคุมคุณภาพการเรียนการสอน
2. การตรวจสอบกลไกการควบคุมคุณภาพ (Quality audit) เป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานกลางระดับอุดมศึกษา ที่เรียกว่า Higher Education Quality Control (HEQC) และเป็นการประเมินในระดับสาขาวิชา โดยเน้นที่ประสิทธิภาพการเรียนการสอน

ประเทศออสเตรเลีย CHAHE (Committee for Quality Assurance in Higher Education) ได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของมหาวิทยาลัยต่างๆทั้งหมด 3 ครั้ง เริ่มในปี ค.ศ. 1993 โดยตรวจสอบการสอน การเรียน การวิจัย และการบริการสังคม ครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1994 เน้นทางด้านการสอนการเรียน ครั้งสุดท้ายในปี ค.ศ. 1995 เน้นการวิจัยและการบริการสังคม

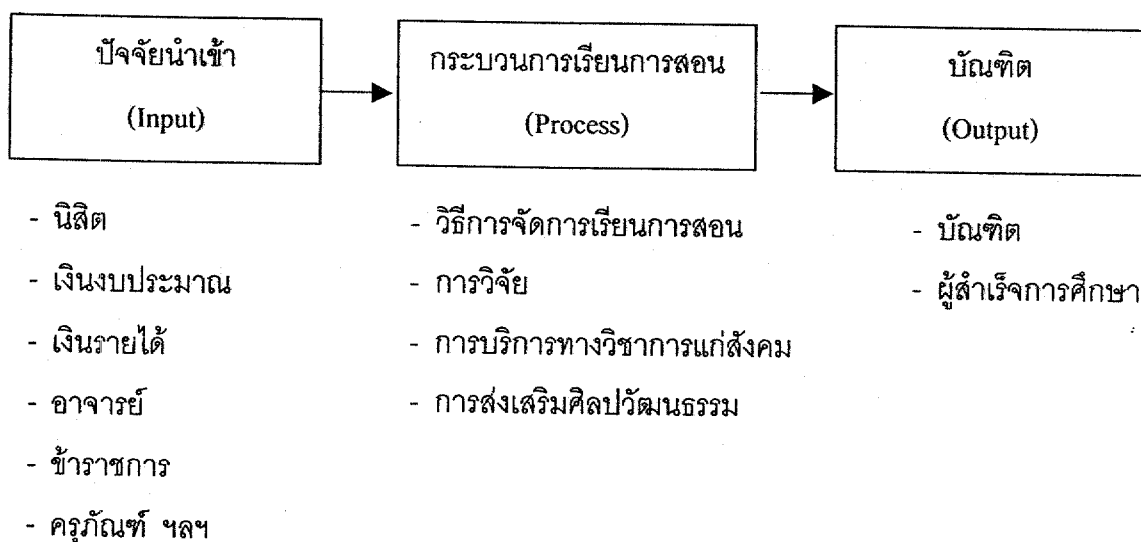
ประเทศนิวซีแลนด์ NAQA (The New Zealand Qualification Authority) มหาวิทยาลัยในนิวซีแลนด์ 7 มหาวิทยาลัยตกลงที่จะร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ โดยคณะกรรมการร่วมกันกำหนดเกณฑ์ดังนี้

1. มีการยอมรับหลักสูตรที่สนองความต้องการของสังคม
2. มีกฎเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครอย่างเหมาะสม
3. มีความเหมาะสมของคณาจารย์ การสอน การวิจัย และการบริการ
4. มีวิธีการประเมินที่เหมาะสมและยุติธรรม
5. มีความเหมาะสมในการตรวจสอบหลักสูตร ปรับปรุงตรวจทานให้เหมาะสม

จากนโยบายของต่างประเทศดังกล่าว ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดนโยบายการส่งเสริมให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาและประกันคุณภาพบัณฑิตไว้ในมาตรการพัฒนามหาวิทยาลัยใน พ.ศ. 2541-2550

3. มาตรฐานการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย

องค์ประกอบในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการเรียน การสอน (Process) และบัณฑิต (Output) ดังแบบแผนภาพที่ 3 (จรินทร์ เทศวานิช, 2541, หน้า 39)

แผนภาพที่ 3 องค์ประกอบในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย 3 ระบบ กล่าวคือ ระบบการกำกับ เป็นระบบที่มหาวิทยาลัยได้วางระเบียบกฎเกณฑ์ การกำหนดขั้นตอน การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดฐานของการประกันคุณภาพ ระบบการสนับสนุน เป็นระบบสนับสนุน ระบบกำกับให้แข็งแกร่ง เพื่อให้เกิดคุณภาพที่พึงประสงค์ และเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยระบบการสนับสนุนจะเป็นฐานข้อมูลให้กับระบบการตรวจสอบ ระบบการตรวจสอบ เป็นระบบที่จะตรวจสอบว่าเกิดคุณภาพตามวัตถุประสงค์หรือไม่

สุชาติ เมืองแก้ว (2544, หน้า 20-21) กล่าวว่า ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารให้ความสำคัญและมองเห็นคุณค่า 2) ความร่วมมือของบุคลากรในหน่วยงาน 3) มีระบบการตรวจสอบและการประเมินผล

4) มีการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรม ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและ 5) ทหาร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ

องค์ประกอบการประกันคุณภาพและดัชนีบ่งชี้คุณภาพได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนดำเนินงาน

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนด ปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ของสถาบันให้สอดคล้องกับภารกิจหลักของสถาบันและมีแผนดำเนินการที่ชัดเจน เพื่อให้บรรลุปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์

สถาบันอุดมศึกษามีการกำหนดปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ของสถาบันไว้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถาบัน

1.2 แผนงาน

สถาบันอุดมศึกษามีการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ของสถาบัน มีการดำเนินงานตามแผน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด

1.3 การประเมินแผนงานและโครงการ

สถาบันอุดมศึกษาพึงประเมินแผนงานและโครงการเป็นระยะๆมีการปรับปรุงแผนงานและโครงการที่สอดคล้อง และทันต่อความเปลี่ยนแปลง

องค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีความพร้อมเกี่ยวกับหลักสูตร อาจารย์ กระบวนการเรียนการสอน นักศึกษา และปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

2.1 หลักสูตร

สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรที่เปิดสอนทุกหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ มีการประเมินหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ มีการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง

2.2 อาจารย์

สถาบันอุดมศึกษา มีระบบการสรรหา พัฒนา และธำรงรักษาไว้ซึ่งอาจารย์ที่มีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ คุณธรรมและจริยธรรม มีการกำหนดภารกิจของ

อาจารย์ไว้อย่างชัดเจนและมีการประเมินผลการปฏิบัติการกิจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

2.3 กระบวนการเรียนการสอน

สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีการทำแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำรายละเอียดชุดวิชา การใช้นวัตกรรมในการสอน การประเมินผลการเรียน และการประเมินการสอนของอาจารย์

2.4 นักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษามีการจัดระบบการคัดเลือกนักศึกษา และระบบติดตามผล การศึกษาของนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประเมินคุณภาพของบัณฑิตทั้งที่ศึกษาต่อ และที่เข้าทำงาน

2.5 การวัดและประเมินผล

สถาบันอุดมศึกษามีการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบ และได้มาตรฐานตามหลักการวัดและประเมินผล

2.6 ปัจจัยเกื้อหนุน

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีอาคารสถานที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ เช่น แบบกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก และแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีห้องสมุด ตำรา หนังสือ วารสาร ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสืบค้น และเสาะแสวงหาความรู้จากทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีอาณาบริเวณและบรรยากาศที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของ นิสิต นักศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดแผนงานและโครงการในการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อ เสริมสร้างความสำเร็จของงานในด้านต่างๆนอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน

3.1 กิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนิสิตนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีความเจริญงอกงาม ในด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ และสังคม มีกิจกรรมปลูกฝังนักศึกษาให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รักประชาธิปไตย รู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

3.2 ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

สถาบันอุดมศึกษาพึงพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้กลไกนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านต่างๆ

3.3 การให้บริการและแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในด้านการประกอบอาชีพ ตลอดถึงการให้บริการช่วยเหลือในการจัดหางานทำแก่นิสิตนักศึกษา

องค์ประกอบที่ 4 การวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดนโยบายและแผนงานในการสนับสนุน และส่งเสริมงานวิจัยเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนาการเรียนการสอนและการพัฒนาประเทศ

4.1 นโยบาย แผนงานการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษามีนโยบาย แผนงานการวิจัย และระบบการสนับสนุนงานวิจัย เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนาการเรียนการสอนและการนำไปใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ

4.2 ทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดหาทรัพยากรให้เพียงพอต่อการส่งเสริมการวิจัยตามนโยบาย และแผนงานการวิจัยของสถาบัน มีการเสาะแสวงหาทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

4.3 ผลงานการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาฐานข้อมูลการวิจัยที่สามารถเผยแพร่ และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม มีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยในวารสารวิชาการซึ่งเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีระบบการถ่ายทอดความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

องค์ประกอบที่ 5 การบริการทางวิชาการแก่สังคม

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน และการดำเนินงานเพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

5.1 วัตถุประสงค์และแผนงาน

สถาบันอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์และแผนงาน และการดำเนินงานเพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

5.2 การดำเนินงาน

สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินงานบริการทางวิชาการแก่สังคม ให้สอดคล้องกับพันธกิจของสถาบัน มีการประเมินผลการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผล

องค์ประกอบที่ 6 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานและโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และแผนงานที่กำหนดไว้

6.1 วัตถุประสงค์และแผนงาน

สถาบันอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์และแผนงานและโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

6.2 การดำเนินงาน

สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินงานทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามวัตถุประสงค์และแผนงานที่กำหนดไว้ มีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผล

องค์ประกอบที่ 7 การบริหารและจัดการ

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดวางระบบการบริหารที่มีความคล่องตัว มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนระบบ มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ในการบริหารมาใช้ มีโครงสร้างและระบบที่สนับสนุนกิจกรรมหลัก ซึ่งได้แก่การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพ

7.1 โครงสร้างและระบบการบริหาร

สถาบันอุดมศึกษามีการกำหนดโครงสร้าง และระบบการบริหารที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และพันธกิจของสถาบัน มีระบบการสรรหา พัฒนา และประเมินผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษามีภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ ประสพการณ์ และคุณธรรม จริยธรรม

7.2 อำนาจหน้าที่ของบุคลากร

สถาบันอุดมศึกษามีการกำหนดอำนาจหน้าที่และขอบข่ายงาน (Job Description) ของบุคลากรแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน

7.3 ระบบการคัดเลือกบุคลากร

สถาบันอุดมศึกษามีระบบการสรรหา พัฒนา และธำรงรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีการประเมินบุคลากรและพิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรม และเปิดเผย

7.4 ระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

สถาบันอุดมศึกษา มีการจัดวางระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการดำเนินงาน การวางแผนและการตัดสินใจ

7.5 การมีส่วนร่วมในการบริหาร

สถาบันอุดมศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน และการตัดสินใจในภารกิจที่สำคัญของสถาบัน

องค์ประกอบที่ 8 การเงินและงบประมาณ

สถาบันอุดมศึกษาพึ่งระดมทรัพยากรการเงินจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบัน มีการจัดสรรงบประมาณ ประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ

8.1 แหล่งเงินงบประมาณ

สถาบันอุดมศึกษา มีการแสวงหาทรัพยากรการเงินจากแหล่งต่างๆ นอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดิน

8.2 การจัดสรรและการตรวจสอบ

สถาบันอุดมศึกษา มีระบบการจัดสรร การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและการตรวจสอบการเงินและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 9 ระบบกลไกการประกันคุณภาพ

สถาบันอุดมศึกษา พึ่งพัฒนาระบบกลไกและประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถาบัน

9.1 การประกันคุณภาพภายใน

สถาบันอุดมศึกษา พัฒนาระบบและกลไกในการประกันคุณภาพภายในซึ่งประกอบด้วยระบบการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพและการประเมินคุณภาพ

9.2 การประกันคุณภาพภายนอก

สถาบันอุดมศึกษา จัดระบบประกันคุณภาพที่เอื้ออำนวยต่อการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพโดยหน่วยงานภายนอก

สถาบันอุดมศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพที่เอื้ออำนวยต่อการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพโดยหน่วยงานภายนอก

สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งและทุกระดับต้องมีระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก หน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีภาระหน้าที่ร่วมกันในการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544, หน้า 6-7)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย ตามองค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน ดังตารางที่ 2
ตารางที่ 2 ตัวบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอนตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย

ตัวบ่งชี้คุณภาพ	คำอธิบายเพิ่มเติม
2.1 หลักสูตร	
2.1.1 มีหลักสูตรที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษาและมาตรฐานองค์การวิชาชีพ	ร้อยละของจำนวนหลักสูตรที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษาและมาตรฐานองค์การวิชาชีพ ที่เปิดสอนอยู่ทั้งหมดภายในคณะ
2.1.2 มีการนำหลักสูตรไปใช้	ร้อยละของจำนวนหลักสูตรที่นำไปใช้เปิดสอนอยู่ทั้งหมดภายในคณะ
2.1.3 มีการประเมินหลักสูตรที่เปิดสอนในรอบของหลักสูตร	ร้อยละของจำนวนหลักสูตรที่มีการประเมินหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่ทั้งหมดภายในคณะ
2.1.4 มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	ร้อยละของจำนวนหลักสูตรที่มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่ทั้งหมดภายใน
2.2 อาจารย์	
2.2.1 มีภาระงานสอนของอาจารย์ประจำ	ร้อยละของจำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีภาระงานสอน
2.2.2 สัดส่วนวุฒิอาจารย์ประจำ เอก : โท (เกณฑ์มหาวิทยาลัยบูรพา เอก : โท = 4 : 6)	มีสัดส่วนอาจารย์ประจำ เอก : โท ของอาจารย์ทั้งหมดในคณะตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยบูรพา คือ เอก : โท = 4 : 6 โดยใช้วุฒิอาจารย์ระดับปริญญาเอกเป็นเกณฑ์ในการกำหนดสัดส่วน

ตัวบ่งชี้คุณภาพ	คำอธิบายเพิ่มเติม
2.2.3 สัดส่วน อ : ผศ : รศ : ศ	ให้ระบุจำนวนสัดส่วน อ : ผศ : รศ : ศ ที่มีอยู่จริงในคณะ
2.2.4 สัดส่วนอาจารย์ประจำต่อจำนวนนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า	มีสัดส่วนอาจารย์ประจำต่อจำนวนนิสิตและระดับบัณฑิตศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ 1 : 5
2.2.5 สัดส่วนอาจารย์ประจำต่อจำนวนนิสิตเต็มเวลาเทียบเท่า	ให้ระบุสัดส่วนอาจารย์ประจำต่อจำนวนนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า
2.2.6 สัดส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาทางการต่อจำนวนนิสิต	ให้ระบุสัดส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาทางการต่อจำนวนนิสิตทุกระดับ
2.2.7 ร้อยละของประจำที่มีวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า	ให้ระบุจำนวนที่มีอยู่จริงของร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่าในคณะจากจำนวนอาจารย์ทั้งหมด
2.3 กระบวนการเรียนการสอน	
2.3.1 มีประมวลรายวิชาที่เปิดสอน	ร้อยละของจำนวนรายวิชาที่เปิดสอนทั้งหมดในคณะ
2.3.2 มีแผนการสอนในรายวิชาที่เปิดสอน	ร้อยละของจำนวนแผนการสอนในรายวิชาที่เปิดสอนทั้งหมดในคณะ
2.3.3 มีการดำเนินการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการสร้างประสบการณ์จริง	ร้อยละของจำนวนรายวิชาที่เปิดสอนที่ดำเนินการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการสร้างประสบการณ์จริงภายในคณะ
2.3.4 มีการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์	ร้อยละของจำนวนรายวิชาที่เปิดสอนที่มีการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในคณะ
2.3.5 มีการปรับปรุงการสอนตามผลการประเมิน	ร้อยละของจำนวนรายวิชาที่เปิดสอนที่มีการปรับปรุงการสอนโดยใช้ข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์

ตัวบ่งชี้คุณภาพ	คำอธิบายเพิ่มเติม
2.3.6 มีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ร้อยละของจำนวนรายวิชาที่มีรายงานเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เปิดสอนภายในคณะ
2.4 นิสิต	
2.4.1 มีระบบคัดเลือกนิสิต	ร้อยละของจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกอย่างมีระบบ
2.4.2 มีจำนวนนิสิตที่จบการศึกษาตามเวลาที่กำหนดในหลักสูตร	ร้อยละของจำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาตามเวลาที่กำหนดในหลักสูตรของคณะ
2.4.3 จำนวนคาบจากวิทยานิพนธ์หรือเทียบเท่าของนิสิตปริญญาเอกที่ดีพิมพ์ในวารสารที่มีผู้ประเมินอิสระต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหรือเทียบเท่าทั้งหมด	ร้อยละของจำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์หรือเทียบเท่าของนิสิตปริญญาเอกที่ดีพิมพ์ในวารสารที่มีผู้ประเมินอิสระต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหรือเทียบเท่าทั้งหมด 1 ปีการศึกษา
2.4.4 จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์หรือเทียบเท่าของนิสิตปริญญาโทที่ดีพิมพ์เผยแพร่ต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือเทียบเท่าทั้งหมด	ร้อยละของจำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์หรือเทียบเท่าของนิสิตปริญญาโทที่ดีพิมพ์เผยแพร่ต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือเทียบเท่าทั้งหมดใน 1 ปีการศึกษา
2.4.5 ร้อยละการได้งานภายใน 1 ปี รวมทั้งการประกอบอาชีพอิสระและการเรียนต่อของระดับบัณฑิตศึกษา	ร้อยละของจำนวนนิสิตที่ได้งานภายใน 1 ปี รวมทั้งการประกอบอาชีพอิสระและการเรียนต่อของระดับบัณฑิตศึกษา
2.5 การวัดและประเมินผล	
2.5.1 มีเครื่องมือและวิธีการวัดผลการเรียนของนักศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา	ร้อยละของจำนวนรายวิชาที่มีเครื่องมือและวิธีการวัดผลการเรียนของนิสิตที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา
2.5.2 มีการวัดและประเมินผลการเรียนของนักศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา	ร้อยละของจำนวนรายวิชาที่มีการวัดและประเมินผลการเรียนของนิสิตที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา

ตัวบ่งชี้คุณภาพ	คำอธิบายเพิ่มเติม
2.5.3 มีการปรับปรุงเครื่องมือและวิธีการวัดและการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา	ร้อยละของจำนวนรายวิชาที่มีการปรับปรุงเครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา
2.6 ปัจจัยเกื้อหนุน 2.6.1 จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอนต่อจำนวนนิสิต	ให้ระบุจำนวนคอมพิวเตอร์ที่นิสิตมีสิทธิใช้ในการเรียนการสอนต่อจำนวนนิสิตทั้งหมดทุกหลักสูตร ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ
2.6.2 ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในระบบห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่อนิสิตเต็มเวลาเทียบเท่าหรือค่าใช้จ่ายของหนังสือหรือวารสารหรือข้อมูลสารสนเทศ ฯลฯ ต่อนิสิต	ให้ระบุค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในระบบห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่อนิสิตเต็มเวลาเทียบเท่าหรือค่าใช้จ่ายของหนังสือหรือวารสารหรือข้อมูลสารสนเทศ ฯลฯ ต่อนิสิต

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ และแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามความคิดเห็นของนิสิต

ด้านที่	รายการ								รวม
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5	อันดับ 6	อันดับ 7		
1. การจัดการเรียนการสอนทั่วไป	5	8	2	-	2	1	-	18	
2. วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา	7	3	3	4	1	-	-	18	
3. การดำเนินการสอน	2	5	11	-	-	-	-	18	
4. การใช้สื่อการสอน	2	1	-	4	3	3	5	18	
5. การวัดผลการศึกษา	-	-	-	-	5	11	2	18	
6. บุคลิกภาพและความรับผิดชอบ	1	2	2	3	3	4	3	18	
7. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต	3	-	-	7	4	-	4	18	

จากตารางที่ 3 ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนิสิต ที่ควรปรับปรุงมากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา รองลงมาได้แก่ การจัดการเรียนการสอนทั่วไปและ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต ตามลำดับ

ลำดับที่ 1 วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา

กรณีที่ 1

นิสิตเล่าให้ผู้วิจัยฟังเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา

ผู้วิจัย : วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชาโดยรวมเป็นอย่างไรโดยเฉพาะสาขาวิชาที่เรียน

นิสิต : 1) เนื้อหาไม่ทันสมัย

2) จัดรายวิชาไม่เหมาะสม

3) นิสิตไม่สามารถเลือกรายวิชาได้ เช่น อาจารย์ไม่พร้อม ไม่เปิด ไม่มีใครสามารถสอนวิชาที่นิสิตประสงค์จะเรียน

กรณีที่ 2

นิสิตเล่าให้ผู้วิจัยฟังเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา

นิสิต : 1) ปรับขอบข่ายให้กว้าง ขอให้สรุปวัตถุประสงค์ทุกครั้ง เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

2) ปรับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของผู้เรียน

กรณีที่ 3

นิสิต : 1) บางวิชามีเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนในรายวิชาระดับปริญญาตรี

2) บางวิชาไม่ทราบวัตถุประสงค์ เพราะอาจารย์ไม่ได้แจกแผนการสอน

กรณีที่ 4

นิสิต : 1) การดำเนินการสอนไม่ค่อยชี้ให้ชัดถึงวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาของวิชา

2) เช่น เทคนิคการให้คำปรึกษา ในกระบวนการเรียนการสอนไม่ได้บอกเทคนิค ให้ นิสิตไปหาเอง

กรณีที่ 5

นิสิต : 1) มีความชัดเจนในวัตถุประสงค์และเนื้อหาครอบคลุม ซึ่งได้มีการชี้แจงก่อนที่จะเรียนในแต่ละรายวิชา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

กรณีที่ 6

นิสิต : 1) วัตถุประสงค์ไม่ชัดเจน ควรมีการเสนอวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้ฝึกสอน

- นิสิต : 1) วัตถุประสงค์และเนื้อหา ถ้าใช้แบบบูรณาการ จะช่วยให้นิสิตมีความ
กระตือรือร้นอย่างมาก
- 2) อยากให้อาจารย์มีตำราที่เขียนขึ้นเอง

ลำดับที่ 2 การจัดการเรียนการสอนทั่วไป

กรณีที่ 1

ผู้วิจัย : นิสิตมองว่าการจัดการเรียนการสอนทั่วไปของระดับบัณฑิตศึกษา เป็นอย่างไร

- นิสิต : 1) อาจารย์เตรียมการเรียนการสอนดี
- 2) ใส่ใจในนิสิตดี ทำให้นิสิตอยากใฝ่รู้

กรณีที่ 2

นิสิตเล่าให้ผู้วิจัยฟังเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนทั่วไป

- นิสิต : 1) ระบบการจัดการเรียนการสอนเหมาะกับกลุ่มสาขาวิชา
- 2) วัน เวลา การเรียนการสอนก็สอดคล้อง ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ
- 3) อาจารย์แต่ละท่าน รูปแบบในการสอนที่หลากหลาย
- 4) ภาคพิเศษน่าจะมีการเปิดเรียนและสอนในภาคค่ำด้วย ไม่เพียงแต่เฉพาะกลุ่ม
ในวันเสาร์-อาทิตย์ เท่านั้น

กรณีที่ 3

- นิสิต : 1) จัดการเรียนการสอนได้ดี มีทั้งปฏิบัติและทฤษฎี
- 2) มีการทำงานกลุ่ม ทำรายงานเดี่ยว
- 3) มีการประเมิน ที่มีรูปแบบชัดเจน
- 4) มีหลักสูตรที่ชัดเจน
- 5) มีตารางการเรียนการสอนที่แน่นอน

กรณีที่ 4

- นิสิต : 1) ไม่เด่นชัดในเรื่องการจัดการเรียนการสอนว่ามีแผนการสอนในแต่ละวิชาอย่างไร
- 2) มีแนวทางการเรียนหนังสือที่แนะนำบอกกล่าวล่วงหน้าไว้ก่อน

กรณีที่ 5

- นิสิต : 1) มีการแจ้งขอขายหัวข้อวิชาชัดเจน
2) แจ้งการวัดผล ประเมินผลชัดเจน

กรณีที่ 6

- นิสิต : 1) มีเอกสารการสอนที่เหมาะสม
2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม

กรณีที่ 7

- นิสิต : 1) จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

กรณีที่ 8

- นิสิต : 1) รู้เป้าหมายของหลักสูตร และการจัดการศึกษา มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร
2) การจัดระบบการเรียนการสอน สอดแทรกเรื่องใกล้ตัวและเรื่องที่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัว และสนใจในการเรียนรู้
3) มีความรู้ความสามารถในการประเมินผล ใช้วิธีการที่หลากหลาย มีทั้งการประเมินจากสภาพจริง โดยดูจากผลงาน และจากแบบทดสอบ เพื่อนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

กรณีที่ 9

- นิสิต : 1) การจัดระบบการเรียนการสอนทั่วไป เอื้ออำนวยมากกว่าที่จะเป็นการถ่ายทอดความรู้ จากอาจารย์สู่นิสิต
2) สร้างองค์ความรู้ของตัวผู้เรียนเอง
3) อาจารย์ช่วยให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมของตนมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้
4) ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
5) อาจารย์เป็นฝ่ายช่วยเติมเต็มให้สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนเกิดข้อสงสัย

กรณีที่ 10

- นิสิต : 1) ให้ความสำคัญกับเวลาเริ่มสอน เลิกสอน
 2) อาจารย์เตรียมการสอนดี ตรงตามเนื้อหา หลักการ ทฤษฎี
 3) อาจารย์แนะนำหนังสือ ตำรา ทันสมัยทั้งไทยและอังกฤษ
 4) อาจารย์มีทักษะและการถ่ายทอดได้ดี
 5) อาจารย์ทำให้นิสิต มีแต่ความตั้งใจอยากมาเรียน

กรณีที่ 11

- นิสิต : 1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนไม่ค่อยทันสมัยทั้งเนื้อหา รูปแบบ ลักษณะการเรียนการสอนยังเหมือนเดิม
 2) วิชาเดิมที่ดีอยู่แล้ว ถูกยกเลิกไป
 3) ขาดกระบวนการพัฒนางานวิจัย

กรณีที่ 12

- นิสิต : 1) การสอนขอให้สอนตามกำหนด ไม่ควรเลื่อนบ่อยๆ
 2) กระบวนการเรียนการสอน ควรมีโอกาสหรืออภิปรายกลุ่มมากกว่าการนั่งฟัง

ลำดับที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต

ผู้วิจัย : ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตเป็นอย่างไรบ้าง

กรณีที่ 1

- นิสิต : 1) มีความรับผิดชอบ
 2) อาจารย์จัดเวลานัดหมายให้นิสิตอย่างชัดเจน

กรณีที่ 2

- นิสิต : 1) อาจารย์ไม่ค่อยมีเวลามาสอน เพราะเป็นผู้บริหาร
 2) เป็นกันเองกับนิสิต
 3) มีความสามารถ แต่ไม่สามารถถ่ายทอดได้

กรณีที่ 3

- นิสิต : 1) ให้มีกิจกรรมวิชาการ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต

กรณีที่ 4

- นิสิต : 1) การใช้คำพูดดูถูกผู้เรียน ส่งผลต่อความรู้สึกต่อสถาบัน

กรณีที่ 5

นิสิต : 1) เวลาของอาจารย์มีน้อย ควรจัดเวลาพบนิสิตให้เป็นระบบ

กรณีที่ 6

- นิสิต : 1) อาจารย์บางคนไม่ค่อยรับผิดชอบ
- 2) มีอาจารย์บางภาคยังเดินขึ้นหน้า ไม่ให้เกียรติ เช่น อย่างเธอจะไม่ผ่าน ส่วนใหญ่เป็นวิชาที่นิสิตเกิดความเครียด
 - 3) ใช้อารมณ์ ไม่ควบคุมอารมณ์
 - 4) ควรมีมาตรการ กระบวนการที่ชี้ให้เห็นว่างานที่ผลิตออกมามีคุณภาพ
 - 5) ผู้สอนควรเตรียมตัวในการสอนให้พร้อม
 - 6) การให้ความสนใจและการดูแลเป็นรายบุคคลจะทำให้เข้าใจในตัวผู้เรียนมากขึ้น
 - 7) ควรถามปัญหาที่นิสิตอยู่เรื่อยๆ
 - 8) ผู้สอนควรยอมรับการประเมินจากนิสิต ไม่ควรใช้สอบการสอนเหมือนกันทุกกลุ่ม

กรณีที่ 7

- นิสิต : 1) เป็นกันเอง นำเคารพ มีเวลาให้นิสิตเสมอ
- 2) อาจารย์กระตุ้นให้กำลังใจ สอนให้มีความขยัน อดทน
 - 3) สอนให้คิดเป็น ทำเป็น คำนคว้าหาองค์ความรู้ใหม่ๆ
 - 4) การสร้างความคุ้นเคย สามารถทำให้นิสิตกล้าแสดงออกกล้าพูดกับอาจารย์

กรณีที่ 8

- นิสิต : 1) อาจารย์บางท่านเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อศิษย์ ให้ความเป็นกันเอง ช่วยเหลือแนะนำ ให้กำลังใจ เป็นที่ปรึกษาที่ดี มีความจริงใจต่อศิษย์ด้วยความเสมอภาค
- 2) ควรมีการใช้ IT เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน
 - 3) การวางแผนให้นิสิตมีโอกาสใช้สื่อ IT มากขึ้น

กรณีที่ 9

- นิสิต : 1) มีความเป็นกันเองดีและให้เกียรตินิสิตในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นและเปิดโอกาสอภิปราย ติดตามด้านการเรียนการสอนของนิสิต
- 2) อาจารย์บางคนยังห่างเหินนิสิต

ลำดับที่ 4 การดำเนินการสอน

ผู้วิจัย : การดำเนินการสอนโดยรวมของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท) เป็นอย่างไร

กรณีที่ 1

- นิสิต : 1) เน้นการบรรยาย ปฏิบัติมีน้อย
- 2) อุปกรณ์น้อย ไม่เพียงพอกับนิสิต
- 3) ยังมีการดำเนินการสอนแบบอภิปรายกลุ่มน้อย

กรณีที่ 2

- นิสิต : 1) ต้องการให้มีการอภิปรายอย่างหลากหลาย
- 2) ฝึกปฏิบัติจริง
- 3) สถาบันฝึกงานที่หลากหลาย
- 4) ไม่ตรงตามโครงการสอน (Course Out Line)
- 5) แบ่งกลุ่มอภิปราย ปฏิบัติแก้ปัญหา นำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- 6) มอบหมายการศึกษางานค้นคว้า
- 7) เน้นการวิจัยในชั้นเรียน

กรณีที่ 3

นิสิต : จุดเด่น

- 1) มีกระบวนการเรียนการสอนหลายรูปแบบ
- 2) มีการใช้สื่อหลากหลาย เช่น มีการใช้เครื่องมือ สื่อ ใตทัศน์อุปกรณ์ วิทยุวิทยากร พาไปศึกษานอกสถานที่
- 3) อาจารย์มีความตั้งใจ ในการสอนดี มีความตรงต่อเวลา

: จุดด้อย

- 1) ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ นิสิตจะประสบปัญหา ไม่สามารถเข้าใจถึงกระบวนการทำวิทยานิพนธ์อย่างลึกซึ้ง
- 2) ขาดวิชาที่เป็นวิชาเกี่ยวกับการสัมมนางานวิจัย

กรณีที่ 4

- นิสิต : 1) บางครั้งผู้สอนบรรยายไม่ตรงประเด็น ออกนอกเรื่อง
- 2) การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนควรมีโอกาสได้ลงมือกระทำ
 - 3) ทักตะกระบวนการคิด ประสบการณ์ตรง
 - 4) อ่านมาก่อนแล้วนำมาอภิปรายในห้องเรียน

กรณีที่ 5

- นิสิต : 1) ควรมีการนำนิสิตไปฝึกประสบการณ์ภายนอก
- 2) ควรมีการติดตามรายงานผล ทุกสัปดาห์
 - 3) ให้ข้อมูลสารสนเทศ แหล่งข้อมูล เพื่อนิสิตจะได้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย
 - 4) น่าจะเป็นสากลมากขึ้น
 - 5) การสอบวิทยานิพนธ์ ควรมีการเผยแพร่ นำเสนอต่อสาธารณชน

กรณีที่ 6

- นิสิต : 1) ถ่ายทอดดี น่าสนใจติดตาม ไม่ง่วง หรือน่าเบื่อหน่ายเลย
- 2) นิสิตชอบที่อาจารย์มีความรู้ ประสบการณ์มาถ่ายทอดเล่าสู่กันฟัง
 - 3) อาจารย์ยกตัวอย่าง ซึ่งประสบการณ์ตรงจากต่างประเทศ ทำให้นิสิตมีความรู้ ความคิดกว้างๆ เรียนรู้บุคคลต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม
 - 4) อาจารย์สอนค่านิยมที่ดี ที่ควรมีการปลูกฝังไปสู่ครอบครัวและลูกหลาน

กรณีที่ 7

- นิสิต : 1) มีการกำหนดกิจกรรมที่ชัดเจนว่าจะให้นิสิตแบ่งกลุ่มอย่างไร เพื่อทำอะไร ใช้เวลาอย่างน้อยแค่ไหน เมื่อบรรลุนานแล้วจะให้ทำอย่างไรต่อ
- 2) กำหนดบทบาทของกลุ่มหรือสมาชิกที่ชัดเจนเพื่อนำเสนอในกลุ่มใหญ่ จึงเกิดการขยายการเรียนรู้ที่ไม่น่าเบื่อ

- 3) มีการบอกรายละเอียดของกิจกรรมและบทบาทที่ชัดเจนแก่นิสิต
- 4) การดำเนินการสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ให้ประสบการณ์ของผู้เรียนเอง ผู้เรียนต้องเป็นฝ่ายกระทำทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเรียนรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง

กรณีที่ 8

- นิสิต : 1) การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างหลากหลาย
- 2) เป็นกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 - 3) เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนถนัด
 - 4) ควรเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหา

กรณีที่ 9

- นิสิต : 1) ดำเนินการสอนตามโครงการสอนที่กำหนดไว้
- 2) สร้างบรรยากาศ ในชั้นเรียนได้ดี
 - 3) ใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย
 - 4) ควรพาผู้เรียนไปค้นคว้า ศึกษาดูงานนอกสถานศึกษาบ้าง เช่น ตามสถาบันที่มีความพร้อมในสาขาวิชานั้นๆ
 - 5) ควรเชิญผู้รู้มาให้ความรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
 - 6) พยายามให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงบ้างโดยมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะ คอยให้คำแนะนำปรึกษา เช่น ควรพานิสิตไปปฏิบัติการสอนจริงตามสถานที่ต่างๆได้บ้าง
 - 7) บางรายวิชายังไม่พัฒนาการเรียนการสอนได้เต็มที่
 - 8) บุคลากรมีน้อยเกินไป ทำให้ไม่ตรงสาขาวิชาที่สอน

กรณีที่ 10

- นิสิต : 1) เป็นไปตามขั้นตอนขอข่ายนำสนใจดีสำหรับบางท่าน
- 2) บางท่านควรปรับวิธีการสอน ถ่ายทอดความรู้ เพราะยังเป็น teacher center อยู่เลย

กรณีที่ 11

- นิสิต : 1) ไม่ชัดเจน ควรมีการวางแผนไว้ก่อน
- 2) มีความยืดหยุ่น แต่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก

- 3) ควรนำวิชาพื้นฐานไว้สอนช่วง summer แต่วิชาเอกควรสอนในช่วงเวลาปกติ เพราะต้องนำทักษะในวิชาเอกไปใช้

กรณีที่ 12

- นิสิต : 1) มีการดำเนินการหลายรูปแบบในการดำเนินการสอน
2) สอนตรงตามเป้าหมายที่กำหนดและตรงตามเนื้อหา
3) มีวิธีการปฏิบัติเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น

ลำดับที่ 5 การใช้สื่อการสอน

ผู้วิจัย : การใช้สื่อการสอนของอาจารย์ในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างไรบ้าง

กรณีที่ 1

- นิสิต : 1) ใช้ค่อนข้างน้อย

กรณีที่ 2

- นิสิต : 1) ส่วนมากใช้สื่อหลายประเภท รวมทั้งมีเครื่องมือตัวอย่างให้ทดลองหรือทดสอบในการปฏิบัติ
2) มีเครื่องมืออุปกรณ์บางชิ้นน้อยเกินไป

กรณีที่ 3

- นิสิต : 1) มีการใช้คอมพิวเตอร์, แผ่นใส, การสาธิต, ของจริงได้ดี

กรณีที่ 4

- นิสิต : 1) มีน้อยเกินไป ควรมีเทคนิคและเทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่านี้

กรณีที่ 5

- นิสิต : 1) ในเรื่องการใช้สื่อยังไม่ชัดเจน คิดว่าถ้าหากมีการเน้นหรือใช้เครื่องมือ สื่อต่างๆ ให้มากกว่านี้ น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์มาก

กรณีที่ 6

- นิสิต : 1) ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากสื่อต่างๆที่หลากหลาย
2) สื่อและอุปกรณ์ในการศึกษาค้นคว้าไม่ทันสมัย และเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน เช่น คอมพิวเตอร์ มีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอและขาดความพร้อม ไม่สมบูรณ์ ขำรูดในบางเครื่อง

กรณีที่ 7

- นิสิต : 1) เป็นสื่อการสอนที่หาได้ในท้องถิ่น
- 2) ผลิตขึ้นเองให้สอดคล้องกับเนื้อหา
 - 3) เป็นสื่อที่น่าสนใจ เพราะทำให้ผู้เรียนสนใจเนื้อหามากขึ้น

กรณีที่ 8

- นิสิต : 1) ควรมีการจัดสรรทุนกลุ่มย่อย เพื่อให้นิสิตได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่และหลากหลาย
- 2) ควรมีการใช้ IT เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน
 - 3) การวางแผนให้นิสิตมีโอกาสใช้สื่อ IT มากขึ้น
 - 4) น่าจะมีการหยิบสื่อตัวอย่าง ใช้ในการเรียนการสอนให้มากขึ้น เช่น การนำเพลง มาเปิดให้ฟัง แล้วให้นักเรียนช่วยคิด หรือการนำ Case study มาฝึกให้นิสิตสร้างกระบวนการคิดทำให้มีความหลากหลาย ทำให้นิสิตไม่เกิดความเบื่อหน่าย

กรณีที่ 9

- นิสิต : 1) ควรพัฒนาวิธีการใช้สื่อ โดยเฉพาะการนำเสนอ power point เป็นแบบผังการคิด
- 2) ห้อง อุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ น่าจะจัดให้เพียงพอ
 - 3) ควรจัดทำ E-Learning

กรณีที่ 10

- นิสิต : 1) ควรใช้สื่อที่หลากหลาย
- 2) ควรจัดฝึกประสบการณ์ให้มากขึ้น
 - 3) ควรใช้สื่อในการกระตุ้นการเรียนรู้
 - 4) มีบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

กรณีที่ 11

- นิสิต : 1) ควรมีการจัดซื้ออุปกรณ์ครุภัณฑ์ ปรับปรุงห้องเรียนให้เหมาะสม มีความพร้อมในการใช้สื่อ
- 2) อาจารย์ไม่คุ้นเคยกับการใช้สื่อเทคโนโลยี

ลำดับที่ 6 บุคลิกภาพและความรับผิดชอบ

ผู้วิจัย : บุคลิกภาพและความรับผิดชอบของอาจารย์เป็นอย่างไร
กรณีที่ 1

- นิสัย : 1) แต่งกายดี เรียบร้อยน่านับถือ
2) ส่วนมากตรงเวลา รับผิดชอบในการสอน
3) เป็นผู้ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติกิจกรรมได้ดี
4) มีความรู้ในสาขาวิชาอย่างลึกซึ้ง

กรณีที่ 2

- นิสัย : 1) บุคลิกภาพดี เหมาะสม มีความรับผิดชอบ

กรณีที่ 3

- นิสัย : 1) มีอัธยาศัยดี อ่อนน้อม เป็นที่พึ่งได้
2) มีความรับผิดชอบในหน้าที่

กรณีที่ 4

- นิสัย : 1) อาจารย์บางท่านเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อศิษย์
2) ให้ความเป็นกันเอง ช่วยเหลือ แนะนำ ให้กำลังใจ เป็นที่ปรึกษาที่ดี
3) มีความเมตตา จริงใจต่อศิษย์ด้วยความเสมอภาค

กรณีที่ 5

- นิสัย : 1) อาจารย์ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้นิสิต เรียนรู้ และทำกิจกรรม และยัง
สร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับนิสิตหลายคน ด้วยเหตุนี้ นิสิตจึงกล้าที่จะเข้ามา
ปรึกษา กล้าถาม และกล้าแสดงออก เพราะอาจารย์มีความเป็นกันเองกับนิสิต
เสมอ

- 2) การสร้างความคุ้นเคย สามารถทำให้นิสิตกล้าแสดงออก กล้าพูดกับอาจารย์

กรณีที่ 6

- นิสัย : 1) น่าเชื่อถือ สอนตรงเวลา
2) มีความเมตตา เป็นห่วงลูกศิษย์

- 3) ให้ความสนใจ เสนอแผนงาน รายงาน การนำเสนอหน้าชั้นเรียน ฝึกฝนให้นิสิต มั่นใจในการนำเสนอผลงาน

กรณีที่ 7

- นิสิต : 1) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับนิสิตน่าจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ โดยให้นิสิตคน เลือกลง และมีการติดต่อสัมพันธ์กับอาจารย์ที่ปรึกษาได้อย่างตลอด
- 2) การติดต่อระหว่างนิสิต และอาจารย์ที่ปรึกษายังมีน้อย
- 3) อาจารย์ควรมีการจัดตารางว่างที่จะพบนิสิตตามกำหนดเวลาบ้าง
- 4) อาจารย์ควรมีตารางนัดหมายนิสิตมาแสดงผลความก้าวหน้า ในการศึกษาค้นคว้า
- 5) อาจารย์ควรเปิดโอกาสให้นิสิตสะท้อนความคิดเห็นเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละวิชา

กรณีที่ 8

- นิสิต : 1) ดูแลเอาใจใส่นิสิตดี
- 2) ให้คำปรึกษานอกเวลาราชการ

ลำดับที่ 7 การวัดผลการศึกษา

ผู้วิจัย : อาจารย์ควรมีการวัดผลการศึกษาอย่างไร

กรณีที่ 1

- นิสิต : 1) การกำหนดคะแนนเป็นการสร้างความเครียดให้กับผู้เรียน
- 2) วิธีการประเมินผลน่าจะใช้ข้อสอบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน กรณีที่มีผู้สอนหลาย คนในรายวิชาเดียวกัน ผู้สอนบางท่านใช้ข้อสอบไม่เหมือนกัน รวมทั้งเกณฑ์ใน การตัดเกรด
- 3) ควรมีการสอนร่วมกันเป็นทีมจะได้มีความหลากหลาย
- 4) มีการวัดและประเมินผลที่เป็นตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

กรณีที่ 2

- นิสิต : 1) ควรให้แรงเสริม คำชมเชย ให้กำลังใจ
- 2) วัดให้ครอบคลุมทุกด้าน
- 3) เกณฑ์การประเมิน ควรปรับใช้วิธีเดียวกันเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้เรียน บางวิชาสอบครั้งเดียวตัดเกรด บางวิชาเรียน 4 ครั้งแล้วสอบเลย

- 4) ควรมีความรู้ความเข้าใจ ในการวัดและประเมินผล
- 5) ให้ผลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุง

กรณีที่ 3

- นิสิต : 1) การวัดผลควรวัดที่พฤติกรรม ความก้าวหน้า
- 2) วิชาวิจัย/สถิติ ข้อสอบควรมีการออกข้อสอบในการนำไปประยุกต์ใช้
 - 3) ควรประเมินตลอดกระบวนการ
 - 4) การวัดผลน่าจะวัดจากที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้มากกว่าการสอบโดยใช้ข้อสอบ
 - 5) ควรเป็นข้อสอบลักษณะประมวลความรู้ที่อิงวิชาการมากขึ้น

กรณีที่ 4

- นิสิต : 1) วัดตรงตามจุดประสงค์และเนื้อหา

กรณีที่ 5

- นิสิต : 1) กระบวนการตรวจผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่างๆของผู้เรียนเพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุตามที่กำหนดไว้
- 2) มีการวัดผลถูกต้อง ตามสภาพความรู้ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน
 - 3) ในการสอนแต่ละครั้ง มีการตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบเสมอๆ
 - 4) การวัดผลการศึกษา ต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด

กรณีที่ 6

- นิสิต : 1) มีการวัดผลตรงตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 2) มีการวัดผลตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 - 3) มีการวัดผลที่หลากหลาย

กรณีที่ 7

- นิสิต : 1) บางครั้งคิดว่าตนเองน่าจะได้อ A แต่เกรดออกมาไม่ได้ อย่างไรก็ตามทำไมตนเองได้เกรดนี้

นิสิต : 1) เพิ่มความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติจริง ไม่ใช่มุ่งเน้นทำการสอบวัดการเอา
คะแนนเป็นเกณฑ์อย่างเดียว

2) มีการประเมินวัดผลเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ

ตารางที่ 4 ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ตามความคิดเห็นของอาจารย์

ด้านที่	รายการ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	อันดับ	รวม
		1	2	3	4	5	6	7	
1	การจัดการเรียนการสอนทั่วไป	1	3	1	-	-	-	5	10
2	วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา	6	-	3	-	1	-	-	10
3	การดำเนินการสอน	-	4	3	2	1	-	-	10
4	การใช้สื่อการสอน	-	-	1	2	3	2	2	10
5	การวัดผลการศึกษา	-	1	-	3	1	3	2	10
6	บุคลิกภาพและความรับผิดชอบ	2	2	1	1	3	1	-	10
7	ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ และนิสิต	2	1	1	2	1	3	-	10

จากตารางที่ 4 ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ควรมีมากที่สุด
ได้แก่ วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา รองลงมาได้แก่ บุคลิกภาพและความรับผิดชอบ และความ
สัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต ตามลำดับ

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย
ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย

ดัชนีชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย
2.1 หลักสูตร 2.1.1 มีหลักสูตรที่เป็นไปตาม เกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา และมาตรฐานองค์กรวิชาชีพ	<p>1. การจัดส่งมอบแนวทางให้ความรู้เกี่ยวกับกาเขียนหลักสูตรซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน อุดมศึกษาและมาตรฐานองค์กรวิชาชีพ</p> <p>2. การเขียนคำอธิบายรายวิชาควรวเขียนให้กว้างเพื่อผู้สอนปรับเนื้อหาให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันและผู้เรียน</p>	81 – 100 %	
2.1.2 มีการติดตามการนำหลัก สูตรไปใช้	<p>1. มีการประเมินติดตามการนำหลักสูตรไปใช้อย่างต่อเนื่องทุกปี</p> <p>2. ควรมีการติดตามผลจากผู้เรียนในการนำหลักสูตรไปใช้</p>	81 – 100 %	
2.1.3 มีการประเมินหลักสูตรที่ปิด สอนในรอบของหลักสูตร	<p>1. จัดงบประมาณทำวิจัยประเมินหลักสูตรที่เปิดสอน</p> <p>2. ตั้งคณะกรรมการจัดทำวิจัย ติดตามการนำหลักสูตรไปใช้อย่างต่อเนื่องทุกปี</p> <p>3. ควรจัดให้มีการประเมินหลักสูตรที่เปิดสอนไปแล้วอย่างน้อย 2-4 ปี ต่อครั้ง โดยประเมินจากผู้เรียน ผู้ใช้</p> <p>4. เมื่อมีการประเมินหลักสูตรแล้วควรเร่งรัดให้มีการปรับปรุงโดยเร็ว</p>	41 – 60 %	
2.1.4 มีการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรปริญญาโท	<p>1. ควรจัดส่งมอบนิสิตที่จบแล้วเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร</p> <p>2. การจัดกิจกรรมทางวิชาการและสังคมของคน และเปิดโอกาสให้นิสิตเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยทุกครั้งเพื่อช่วยในการพัฒนาทัศนคติและบุคลิกภาพ</p> <p>3. ควรมีการเปิดวิชาเลือกให้หลากหลายมากขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตได้เลือก</p> <p>4. วิชาที่เรียนควรจัดให้ผู้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน</p>	61 – 80 %	

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2

แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง

- 1) ทำการสอนทบทวนกลุ่มย่อยว่าเกณฑ์มาตรฐานของอุดมศึกษา เป็นตามความต้องการของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งหรือไม่ ควรเน้นในเรื่องของชุมชน
- 2) มีการประชุมภาคทวิชา เพื่อหารือ ปรับปรุง ในทางประเมินติดตามการนำหลักสูตรไปใช้เป็นรายเดือนและรายปี
- 3) ควรมีการจัดหลักสูตรแผน ๗ ให้สอดคล้องกับผู้เรียน
- 4) ควรมีการจัดชื่อหลักสูตรที่ทันสมัย
- 5) ควรมีผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินหลักสูตรที่เปิดสอน ในรอบของหลักสูตร วิจัยประเมินหลักสูตร การผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ
- 6) ควรมีการวิจัยเชิงอนาคต เพื่อสร้างหลักสูตรให้ทันสมัย นำมาบูรณาการเพื่อปรับหลักสูตรที่ทันสมัย
- 7) จัดหลักสูตรฝึกอบรม และเชิญนิสิตมาเป็นวิทยากรแสดงประสบการณ์การทำงานวิจัยของตนเอง
- 8) จัดสัมมนานิสิตปริญญาเอก ให้มีการแลกเปลี่ยนพูดคุยกันในเรื่อง ความก้าวหน้าของการทำวิจัย เดือนละครั้ง
- 9) ดูเป้าหมายของมหาวิทยาลัยและสาขาวิชาที่พบว่ามีความหมายอย่างไร
- 10) การทำหลักสูตร ควรมีทางเลือกที่หลากหลาย
- 11) วิทยากรกำหนดรายวิชาละ 3 หน่วยกิต

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.2 อาจารย์ 2.2.1 มีภาระงานสอนของ อาจารย์ประจำหลักสูตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรกำหนดภาระงานของอาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างชัดเจน 2. ควรกำหนดชั่วโมงสอนของอาจารย์ไม่ควรมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาเตรียมการสอนและ ตรวจงานของนิสิต 3. การจัดการวางควรจัดสอนวิชาเดียวกัน คนเดียวกันสอนหลายกลุ่ม 	81 - 100 %	
2.2.2 สัดส่วนวุฒิภาวะอาจารย์ ประจำ เอก : โท	<ol style="list-style-type: none"> 1. การส่งเสริมอาจารย์ระดับปริญญาโทให้ได้ไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอก 2. อัตราการรับสมัครอาจารย์ที่เหลืออยู่ ควรปรับเป็นอาจารย์ระดับปริญญาเอก 3. ควรมีการพัฒนาความรู้ใหม่ๆให้อาจารย์อย่างต่อเนื่องทั้งในและต่างประเทศ 	20 : 6	
2.2.3 สัดส่วน อ : ผศ : รศ : ศ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรส่งเสริมประมาณให้อาจารย์ทำผลงานทางวิชาการ 2. พิจารณาความดีความชอบ 3. ควรลดภาระงานสอนเพื่อมีเวลาทำงานวิจัยมากขึ้น 4. มีการวางแผนพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ 	0 : 16 : 10 : 0	

ดัชนีชี้คุณภาพการเรียนการสอน	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.2.4 สัดส่วนอาจารย์ประจำต่อจำนวนนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า	1. กำหนดสัดส่วนอาจารย์ประจำต่อจำนวนนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาอย่างชัดเจน 1 : 10	0 - 20 %	
2.2.5 สัดส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต่อจำนวนนิสิต	1. กำหนดสัดส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต่อจำนวนนิสิต 1 : 5 2. อาจารย์มีความละเอียดรอบคอบและทุ่มเท ผลงานวิจัยจะได้มีคุณภาพ	1 : 10	
2.2.6 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่าร้อยละ 100 มีวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า	1. ครรรมีอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่าร้อยละ 100 2. ครรส่งอาจารย์ไปศึกษาดูงาน ร่วมสัมมนาวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ	76.92 %	

ดัชนีชี้คุณภาพการเรียนการสอน	องค์ประกอบที่ 2
แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	ดัชนีชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2 1) มีการพัฒนาอาจารย์หลังปริญญาเอก 2) ควรกระตุ้นอาจารย์ให้มีการทำตำแหน่งผลงานทางวิชาการมากขึ้น 3) ควรมีแรงจูงใจในเรื่องงบประมาณ การจัดการให้มากขึ้น 4) ควรมีคณะกรรมการที่ปรึกษาของคณะ จากภาควิชา 5) สัดส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ควรดูจากศักยภาพของอาจารย์แต่ละท่าน 6) ควรมีการจ้างคณาจารย์ จากภายนอกมาเป็นผู้สอน

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2

แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	<p>7) การกำหนดภาระงานของอาจารย์ 8 หน่วยกิต / สัปดาห์ ไม่ควรเกิน 3 รายวิชา / 1ภาคเรียน</p> <p>8) ควรมีการจ้างอาจารย์ชาวต่างประเทศมาประจำหลักสูตร มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ</p> <p>การแก่นิสิตบัณฑิตศึกษา</p> <p>9) สนับสนุน ส่งเสริม ให้ทุนเสนอผลงานวิจัยในต่างประเทศ</p>
---------------------------	---

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.3 กระบวนการเรียนการสอน			
2.3.1 มีประมวลรายวิชาที่เปิดสอนทุกวิชาแต่ละภาคเรียน	<p>1. มีการจัดประมวลรายวิชาที่เปิดสอนทุกวิชา แต่ละภาคเรียน</p> <p>2. มีการปรับปรุงประมวลรายวิชาให้มีความทันสมัย</p>	81 - 100 %	
2.3.2 มีแผนการสอนในรายวิชาที่เปิดสอน	<p>1. ควรจัดทำรายวิชาที่เปิดสอนทุกวิชาแต่ละภาคเรียน</p> <p>2. การปรับปรุงแผนการสอนอยู่เสมอเพื่อให้มีความทันสมัย</p>	0 - 20 %	
2.3.3 มีการดำเนินการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการสร้างประสบการณ์จริง	<p>1. ควรมีการส่งเสริมให้นิสิตเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ เน้นทักษะกระบวนการคิด</p> <p>2. ควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายแก่นิสิต เช่น การนำเสนอรายงานรายบุคคล / งานกลุ่ม การอภิปรายกลุ่มย่อย และและการนำเสนอวิทยานิพนธ์</p> <p>3. ควรปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติ</p> <p>4. ควรมีการจัดกิจกรรมให้นิสิตลงมือปฏิบัติจริง</p>	81 - 100 %	

ดัชนีปัจจัยคุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.3.4 มีการประเมินประสิทธิภาพ การสอนของอาจารย์	<p>5. ควรนำเทคโนโลยีใหม่มาช่วยด้านการเรียนเพิ่มขึ้น</p> <p>6. สร้างสถานการณ์จำลอง ฝึกนิสิตนำเสนอผลงานโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย</p> <p>1. ให้นิสิตประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ตามสภาพจริง</p> <p>2. ควรกระตุ้นให้นิสิตมีการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ทุกรายวิชา</p> <p>3. ควรมีการทำวิจัย ประเมินเพื่อปรับปรุงเสนอในภาพรวมของมหาวิทยาลัย</p>	41 - 60 %	
2.3.5 มีการปรับปรุงการสอนตาม ผลการประเมิน	<p>1. ควรมีการนำผลการประเมินมาสรุปและปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของแต่ละภาค วิชา</p>	61-80 %	
2.3.6 มีการวิจัยเพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนรู้	<p>1. ควรส่งเสริมให้อาจารย์ที่ได้ทำวิจัยแล้ว นำงานวิจัยออกมาเผยแพร่</p> <p>2. ส่งเสริมการเผยแพร่</p> <p>3. ควรตั้งงบประมาณประจำปี ให้การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทุกปีอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4. ควรจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนข่าวสารและความรู้ทางด้าน การเรียนการสอนกับวิทยากรภายนอก เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น</p> <p>5. ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยสถาบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้มากขึ้น</p> <p>6. ควรกำหนดนโยบายระยะสั้นและระยะยาวเกี่ยวกับการวิจัยด้านวิชาการอย่างชัดเจน</p> <p>7. คณะควรจัดหาแหล่งเงินทุน เพื่อสนับสนุนการวิจัย</p> <p>8. เป็นแหล่งกลางในการรับทุนการวิจัยจากภายนอกเพื่อพัฒนาอาจารย์ในภาควิชาได้ทำ วิจัย</p>	0 - 20 %	

ดัชนีปัจจัยคุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	<p>9. คณะครูส่งเสริมให้อาจารย์ในภาควิชาได้มีโอกาสทำวิจัยกับหน่วยงานภายนอกได้อย่างสม่ำเสมอ</p> <p>10. จัดสัมมนาเทคนิคการวิจัยเพื่อให้อาจารย์ในภาควิชา มีความรู้และเทคนิคการวิจัย</p> <p>11. ควรส่งเสริมให้อาจารย์ได้ไปสัมมนาการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ</p> <p>12. ควรส่งเสริมให้อาจารย์ได้มีโอกาสอบรมระยะสั้นในต่างประเทศทางด้านการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยการติดต่อกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ</p> <p>13. ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูล และเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้สะดวกในการศึกษาค้นคว้า</p> <p>14. จัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดทำเครือข่ายการวิจัย</p> <p>15. ควรส่งเสริมให้อาจารย์ที่วิจัยแล้วได้นำงานวิจัยออกมาเผยแพร่ เรียบบทความระดับชาติ / นานาชาติได้</p> <p>16. ส่งเสริมอาจารย์ให้มีโอกาสเสนอรายงานการวิจัย</p> <p>17. คณะควรจัดพิมพ์สรุปผลงานการวิจัยออกมาเผยแพร่</p> <p>18. คณะควรจัดทำวารสารการวิจัยประมาณปีละ 1 ครั้ง เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาของอาจารย์และนิสิต</p> <p>19. ส่งเสริมอาจารย์ให้ทำวิจัยร่วมกับหน่วยงานภายนอก เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างแท้จริง</p> <p>20. ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาศาสตร์</p>		

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
21. ควรมีการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ และนำมาลมาพิจารณาประยุกต์ใช้	21. ควรมีการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ และนำมาลมาพิจารณาประยุกต์ใช้		
22. ควรส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์รายรับ รายจ่ายของภาควิชาโดยเฉพาะเพื่อผลการวิเคราะห์นำไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานของภาควิชาต่อไป	22. ควรส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์รายรับ รายจ่ายของภาควิชาโดยเฉพาะเพื่อผลการวิเคราะห์นำไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานของภาควิชาต่อไป		

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2	
แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	
<ol style="list-style-type: none"> 1) มีการประชุมร่วมกัน กรณีที่มีผู้สอนหลายคนในรายวิชาเดียวกัน 2) มีการวางแผนร่วมกันกับนิสิตในรายวิชาที่สอนเพื่อเป็นข้อตกลงร่วมกัน 3) ควรมีระบบการสนับสนุน โดยให้แต่ละสาขาวิชา จัดสัมมนาทางวิชาการ 4) ผู้สอนควรแลกเปลี่ยนกระบวนการบทันต์ เป็นผู้กระตุ้นตั้งศักยภาพจากผู้เรียน 5) มีการกำหนดเงื่อนไขว่าอาจารย์ต้องมีงานวิจัย 6) การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างภาควิชา 7) ส่งเสริมให้อาจารย์ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ เช่น ให้อาจารย์มีการประชุมสัมมนาผลการวิจัยในชั้นเรียน การนำเสนอผลผลการวิจัยไปในโรงเรียน ชุมชน 	

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.4 นิสิต 2.4.1 มีระบบคัดเลือกนิสิต	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำเอกสารแผนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยมีข้อความเพื่อแสดงให้ชัดเจน 2. ให้มีการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ 3. ควรเปิดโอกาสให้นิสิตเข้ามาเรียนได้ขึ้นอยู่กับศักยภาพของนิสิต 	81 – 100 %	
2.4.2 มีจำนวนนิสิตที่จบการ ศึกษาตามเวลาที่กำหนดใน หลักสูตรปริญญาโท	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการติดตามนิสิตทุกภาคเรียน 2. จัดเวลานัดหมายระหว่างนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษา 3. จัดสัมมนาและให้คำแนะนำแก่นิสิตเพื่อให้จบการศึกษาตามเวลาที่กำหนด 	81 – 100 %	
2.4.3 จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์หรือเทียบเท่าของ นิสิตปริญญาเอกที่ตีพิมพ์ใน วารสารที่มีผู้ประเมินอิสระ ต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า ทั้งหมด	<ol style="list-style-type: none"> 1. แนะนำแหล่งตีพิมพ์วารสารให้กับนิสิตเผยแพร่วิทยานิพนธ์ 2. ควบคุม ติดตาม ให้นิสิตที่ทำวิทยานิพนธ์เผยแพร่งานวิทยานิพนธ์ก่อนฉบับ 3. ในระหว่างนิสิตเขียนเค้าโครง นิสิตควรมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนิสิตของมหาวิทยาลัยอื่นที่เรียนในสาขาเดียวกัน 4. เมื่อมีการประเมินหลักสูตรแล้วควรเร่งรัดให้มีการปรับปรุงโดยเร็ว 	0 – 20 %	

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.4.4 จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์หรือเทียบเท่าของนิสิตปริญญาโทที่ตีพิมพ์เผยแพร่ต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือเทียบเท่าทั้งหมด	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง 1. แนะนำแหล่งตีพิมพ์ วารสาร ให้กับนิสิตเผยแพร่วิทยานิพนธ์หรือเทียบเท่า 2. ควบคุม ติดตาม ให้ผลผลิตที่วิทยานิพนธ์หรือเทียบเท่าเผยแพร่ทางวิทยานิพนธ์ก่อน จบ 3. ควรมีการเผยแพร่ตัวกรรม / ชิ้นงาน ที่ได้มาจากการทำวิทยานิพนธ์	0 - 20 %	
2.4.5 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตภายใน 1 ปี	1. ทำวิจัยตามระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตทุกปี 2. ตั้งงบประมาณประจำปีให้มีการติดตามผลการดำเนินงานของบัณฑิตอย่างต่อเนื่อง 3. ควรตั้งคณะกรรมการวิจัยติดตามผลการดำเนินงานของบัณฑิตอย่างต่อเนื่องทุกปี 4. ควรจัดสัมมนานิสิตที่จบเป็นประจำทุกปี เพื่อทราบความก้าวหน้าและทราบผลการปฏิบัติ ซึ่งจะไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรของภาควิชาต่อไป 5. ควรทำวิจัยคุณภาพเพื่อได้ข้อมูลเชิงลึก 6. ผู้เรียนสามารถนำวิชาความรู้ ที่เรียนไปประยุกต์ได้อย่างแท้จริง	81 - 100 %	

<p>ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2</p>	<p>แนวทางพัฒนาและปรับปรุง</p>
<p>1) ควรมีการปรับระบบคัดเลือกให้สอดคล้องกับตลาดและความต้องการของลูกค้า</p> <p>2) ควรกำหนดคุณสมบัติที่สอดคล้อง ประวัติการเรียนรู้ ประสบการณ์ ระดับความสามารถทางภาษา เพื่อนำมาพัฒนา นิสิต</p> <p>3) หาแนวทางให้อาจารย์ที่ปฏิบัติงานของนิสิตไปตีพิมพ์ กำหนดกระบวนการ วิธีการร่วมกันระหว่างอาจารย์ที่ ปรึกษากับนิสิต</p> <p>4) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมทางวิชาการให้นิสิตพัฒนามากขึ้น</p> <p>5) ควรจัดสัมมนา ปัจฉิมนิเทศแก่นักนิเทศและเพื่อสร้างความสัมพันธ์</p>	

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.5 การวัดและประเมินผล 2.5.1 มีเครื่องมือและวิธีการวัดผล การเรียนรู้ของนักศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ รายวิชา	<p>แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีการจัดสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้สอนในการสร้างเครื่องมือและวิธีวัดผล 2. เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ 3. เครื่องมือวัดควรมีความหลากหลายเหมาะสมกับสภาพ เช่น วัดจากชิ้นงาน กระบวนการทำงาน วัดจิตพิสัย 4. ไม่ควรวัดความรู้ความจำอย่างเดียว 5. ควรเปิดโอกาสให้นิสิตได้ใช้ข้อมูล เครื่องมือในการค้น และแสวงหาคำตอบ 	81 – 100 %	
2.5.2 มีการวัดและประเมินผลการ เรียนของนักศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ รายวิชา	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดสัมมนาเรื่องการวัดและประเมินผล 2. จัดให้มีการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) 3. ควรมีการวัดและประเมินผลในด้านทักษะความคิด วิเคราะห์ 4. การวัดควรรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน 	81 – 100 %	
2.5.3 มีการปรับปรุงเครื่องมือและ วิธีการวัดและการประเมิน ผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา	<ol style="list-style-type: none"> 1. การนำผลการประเมินใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน 2. รายวิชาใดที่นิสิตสอบไม่ผ่านจำนวนมากควรจะมาหามาตรการและพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 3. ควรมีการประเมินผลระหว่างเรียน และนำผลมาพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล 	61 – 80 %	

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2	
แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	
<ol style="list-style-type: none"> 1) ควรมีการวิเคราะห์ เครื่องมือและวิธีคิดว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ 2) ควรมีความทันสมัย สอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียน 	

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.6 ปัจจัยเกื้อหนุน 2.6.1 จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอนต่อจำนวนนิสิต	<ol style="list-style-type: none"> 1. ภาควิชาควรจัดสรรงบประมาณจำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นประจำอย่างต่อเนื่องทุกปี 2. ภาควิชาควรจัดสถานที่ที่สืบค้นข้อมูลสำหรับนิสิตและอาจารย์อย่างเพียงพอและรวดเร็ว 3. ควรเพิ่มระบบคอมพิวเตอร์ให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น 	171 เครื่อง	
2.6.2 ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในระบบห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่อนักศึกษาเต็มเวลา เทียบเท่าหรือค่าใช้จ่ายของหนังสือ / วารสาร / ข้อมูลสารสนเทศต่อนักศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะและภาควิชาควรร่วมกันคิดในการที่จะนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการเรียนการสอนมากกว่าในปัจจุบัน 2. เทคโนโลยีใหม่ทางด้านการเรียนการสอนประกอบด้วยคอมพิวเตอร์ การใช้อินเทอร์เน็ต 3. คณะควรจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อสื่อการเรียนรู้ให้มากขึ้น และเพียงพอต่อจำนวนนิสิต 4. ภาควิชาควรจัดทำระบบสารสนเทศของภาควิชาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อรองรับการขยายระบบการประชาสัมพันธ์ในอนาคต 	2,980,845.79 บาท : 1,061.65 FTES	

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2	แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	5. ในอนาคตภาคีวิชาการควรจัดระบบสารสนเทศให้มีความสมบูรณ์เพื่อจะช่วยให้เป็นการขยายประชาสัมพันธ์ 6. คณะควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการผลิตสื่ออื่นๆ รวมทั้งการพัฒนาฐานข้อมูลและอุปกรณ์ขึ้นใช้ในแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ 7. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการผลิตและพัฒนาฐานข้อมูลให้ตรงกับความต้องการของนิสิต 8. ควรจัดระบบให้นิสิตมีความสะดวกในการใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ให้มากขึ้น		

แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง	ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2 1) แต่ละภาคีวิชาการมีฐานข้อมูลของนิสิต รวมทั้งงานวิจัยของนิสิต 2) มีการจัดกิจกรรมฝึกประสบการณ์สหการณณะเรียน 3) คณาจารย์แต่ละภาคีวิชา ควรมีประวัติและผลงานแสดงบบนระบบเครือข่ายให้นิสิตได้ศึกษาเรียนรู้ 4) จัดเอกสารรายวิชาเป็น E-book ให้มากที่สุด เพื่อผู้ที่ขาดเรียน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เน้นการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินอาจารย์ตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย เป็นผลทำให้อาจารย์มีความกระตือรือร้น ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมต่อไป

การวิจัยเรื่อง “การประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอน ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย” มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอน ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ และประสิทธิภาพการเรียนการสอนของผู้สอนโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเข้าไปสร้างความคุ้นเคย (Rapport) และเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 6 สาขาวิชาๆละ 3 คน รวม 18 คน และอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 10 คน โดยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) การสังเกต ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอน ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย จะสรุปเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพการเรียนการสอน ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์ รวม 7 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การจัดการเรียนการสอนทั่วไป ด้านที่ 2 วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา ด้านที่ 3 การดำเนินการสอน ด้านที่ 4 การใช้สื่อการสอน ด้านที่ 5 การวัดผลการศึกษา ด้านที่ 6 บุคลิกภาพและความรับผิดชอบ ด้านที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต

ตอนที่ 2 แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวง

มหาวิทยาลัย 6 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร อาจารย์ กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล นิสิต และปัจจัยเกื้อหนุน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการเรียนการสอน ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามความคิดเห็นของนิสิต ที่ควรปรับปรุงมากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา รองลงมาได้แก่ การจัดการเรียนการสอนทั่วไป และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิตตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการเรียนการสอน ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ควรมีมากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา รองลงมาได้แก่ บุคลิกภาพและความรับผิดชอบและ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต ตามลำดับ

3. แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่

3.1 หลักสูตร

3.1.1 ควรมีการประเมินพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร

3.1.2 ควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน

3.1.3 ควรจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนได้นำไปประยุกต์ใช้และมีความยืดหยุ่น

3.2 อาจารย์

3.2.1 สัดส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีความเหมาะสม

3.2.2 มีการพัฒนาความรู้ใหม่ๆ ให้อาจารย์อย่างต่อเนื่อง

3.2.3 มีการกำหนดเวลานัดหมายปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างชัดเจน

3.2.4 ควรมีการจ้างอาจารย์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.2.5 สนับสนุนให้ทุนเสนอผลงานวิจัยในต่างประเทศ

3.3 กระบวนการเรียนการสอน

3.3.1 มีแผนการสอนในรายวิชาที่สอน

3.3.2 มีการประเมินประสิทธิภาพการสอน

3.3.3 มีการปรับปรุงการสอนการประเมิน

- 3.3.3 มีการปรับปรุงการสอนการประเมิน
- 3.3.4 มีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3.3.5 มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยของอาจารย์และนิสิตไปใช้ในโรงเรียนและชุมชน
- 3.3.6 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย

3.4 นิสิต

- 3.4.1 ควรมีการเผยแพร่ตีพิมพ์บทความวิจัยของนิสิต
- 3.4.2 ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการให้นิสิตพัฒนามากขึ้น
- 3.4.3 ควรมีการวิจัยติดตามนิสิตที่จบไปแล้ว เพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

3.5 การวัดและประเมินผล

- 3.5.1 ควรมีการปรับปรุง เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา
- 3.5.2 การวัดควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน
- 3.5.3 ควรมีการประเมินผลตามสภาพจริง

3.6 ปัจจัยเกื้อหนุน

- 3.6.1 ควรจัดสถานที่ที่สืบค้นข้อมูลสำหรับอาจารย์และนิสิตอย่างเพียงพอ
- 3.6.2 อุปกรณ์ สื่อ มีความทันสมัย และเอื้ออำนวยความสะดวกแก่อาจารย์และนิสิต
- 3.6.3 จัดเอกสารการค้นคว้าให้เพียงพอ
- 3.6.4 ควรมีฐานข้อมูลงานวิจัยของนิสิต และฐานข้อมูลผลงานของอาจารย์ แสดงบนเครือข่าย ให้นิสิตได้ศึกษาเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 นโยบายการพัฒนาในระดับบัณฑิตศึกษาของคณะไม่ควรเน้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านปริมาณอย่างเดียว แต่ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านคุณภาพด้วย

1.2 การพัฒนาหลักสูตร ควรมีการประเมินการใช้หลักสูตรโดยผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อนำมาปรับปรุง กำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียนและสังคม ในการนำไปประยุกต์ใช้ ในการพัฒนางานและพัฒนาชุมชน ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจอนาคตและสามารถนำไปสู่การวางแผนพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

1.3 คณะศึกษาศาสตร์ควรกำหนดนโยบายให้อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษามีการทำวิจัย เอกสาร ตำรา และนิสิต มีโอกาสนำเสนอผลงานวิจัยร่วมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. ข้อเสนอหน่วยงานปฏิบัติ

2.1 ภาควิชาที่ผลิตบัณฑิตศึกษา ควรได้จัดประชุมสัมมนาร่วมกันเพื่อจัดกิจกรรมทางวิชาการ สัมมนาแนวคิดร่วมกันในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียนและสังคม ทั้งนิสิตและอาจารย์

2.2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการวิจัย การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

3.1 การวิจัยครั้งนี้ ใช้กรณีศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรเลือกกรณีศึกษาจากคณะอื่นบ้าง เพื่อเปรียบเทียบ

3.2 เครื่องชี้วัดประสิทธิภาพการเรียนการสอน และคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ครอบคลุมเนื้อหาที่สำคัญๆหลายด้านและกว้างมาก ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการสร้างรูปแบบในเชิงลึกแต่ละด้าน

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ มณเฑาะว์. (2540). การประเมินการสอนของอาจารย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามทัศนะ
ของนิสิต. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กมลรัตน์ หล้าสูงศรี. (2526). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ศิระเดช.
กรมวิชาการ. (2535). การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูในอุดมคติของนักเรียนประถมศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2536). สภาพปัญหาแนวทางการพัฒนาและการใช้วัตกรรมการจัดการเรียน
การสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : คุรุสภา ลาดพร้าว.
- เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2540). สรุปบรรยายเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา สรุปผลการ
ประชุมปฏิบัติการ. รายงานวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2524). วิธีการสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช.
- กิติมา ปรีดีดีล. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรวิพัฒน์.
- เกียรติสุดา ไชยสุ. (2542). "หลักการและแนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษาในทบวง
มหาวิทยาลัย" วารสารการวัดผลการศึกษา. ปีที่ 20 ฉบับที่ 602 มกราคม - เมษายน.
คณะศึกษาศาสตร์. (2545). รายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรินทร์ เทศวานิช. (2541). "การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษาสาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช" วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช. ปีที่ 11 ฉบับ
ที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม.
- จำนง พรายแย้มแซ. (2529). เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การสอนซ่อมเสริม.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- จิตติมา จันทเวช. (2542). การศึกษาความสอดคล้องของผลการประเมินประสิทธิภาพการสอน
ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจากการประเมินด้วยตนเองและผู้อื่น. วิทยานิพนธ์.
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา บุษยากุล. (2543). ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาท
ของอาจารย์ที่ปรึกษาให้วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- จินตนา มานวง. (2520). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา ยูนิพันธ์. (2527). *การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ฉลอง บุญญานันต์ และศุภชัย ศุภวรรณ. (2529). "คุณลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยตาม
ทัศนะของนักศึกษา" *วารสารวิจัยทางการศึกษา*. 16 (มกราคม-มีนาคม) : 89-104.
- เดือนใจ เกตุษา. (2529). *รายงานการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ตามความคิด
เห็นของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราม-
คำแหง.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). *นโยบาย แนวทางและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดม
ศึกษา*. กรุงเทพฯ : ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา.
- เทียน นัยประยูร. (2544). *การศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์โรงเรียนเทคนิคพาณิชยการ
สัสดีบึง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทียมจันทร์ พาณิชย์ผลินไชย. (2530). *ตัวประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครู
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7*. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- นุรี อุปลักษณ์. (2544). *ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในศูนย์กลาง สถาบันเทคโนโลยี
ราชมงคล*. คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- บันลือ พุกชะวัน. (2534). *ยุทธศาสตร์การสอนตามแนวหลักสูตรใหม่*. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2524). *รูปแบบผลการเรียนในโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล. (2532). *การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพ
การสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู*. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย.
- เปรมวดี สิงพรหมวงศ์. (2539). *ความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อ
พฤติกรรมการสอนของครูอุตสาหกรรมในด้านลักษณะนิสัยในการทำงาน*.
วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- พรพรรณ ยศธร. (2532). บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการและนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิทธิพงษ์ แซ่เอ็ง. (2542). ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) ที่มีต่อบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาสถาบันราชภัฏภูเก็ต. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2523). การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2528). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติของนิสิตบัณฑิตศึกษาที่มีต่อความสำเร็จในการเรียนรายวิชาบัณฑิตศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล ห่วงพานิช. (2527). หลักสูตรการสอนการวัดผลในเอกสารประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลการศึกษา. คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภัทรา จินดาศรี. (2530). การวิเคราะห์องค์ประกอบของประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตามการประเมินโดยตนเองและนักเรียน. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑล สงวนเสริมศรี. (2544). รายงานสรุปผลการสัมมนาวิชาการ เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มัทนา ปันม่วง. (2536). องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2531). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- รวิวรรณ ชุ่มชัย. (2533). การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). ประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ ไม่ยาก. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- วรรณวิไล ชุ่มภิรมย์ และศรีพรรณ กันธวัง. (2535). ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ คณะพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- วลัยรัตนา ว่องนัยรัตน์. (2530). การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบของประสิทธิภาพการสอนตามการประเมินของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันชัย ศิริชัยชนะ. (2536). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- วิจิต สุรัตน์เรืองชัย. (2542). ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิทยากร เชียงกุล. (2541). "การศึกษาจะมีส่วนร่วมแก้วิกฤติสังคมไทยได้อย่างไร", 1(11) พศจิกายน.
- วิศนี ศิลตระกุล. (2541). การพัฒนารูปแบบการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสังคม ตามแนวความคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ในเขตอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมจิต สวธนไพบุลย์. (2529). การพัฒนาการสอนของครูวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมศักดิ์ สีนุระเวชญ์. (2541). การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). "นโยบายการประกันคุณภาพระดับบัณฑิตศึกษาของสำนักงานมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา" รายงานสรุปผลการสัมมนา เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาและวัฒนธรรม. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริรัตน์ วิภาสศิลป์. (2542). "การประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา" วารสารการวัดผลการศึกษา. ปีที่ 20 ฉบับที่ 60 มกราคม - เมษายน.
- สีหนาท เตโชสีหนาท. (2539). พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนตามความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียนในโรงเรียนพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุชาติ เมืองแก้ว. (2544). นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.

- สุพิน บุญชูวงศ์. (2533). *หลักการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์.
- สุพินรัตน์ รัตนพิลา. (2540). "การปฏิรูปการศึกษา" *สารพัฒนาหลักสูตร*. 16 (128) มกราคม-มีนาคม.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2535). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ บัววราภรณ์ และสมชาย ชูชาติ. (2532). *รายงานการวิจัยเรื่อง "การศึกษาประสิทธิภาพตามการประเมินของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางเขน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางเขน.*
- อดุลย์ วิริยเวชกุล. (2541). *การประกันคุณภาพทางวิชาการ ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อนันต์ ศรีโสภณ. (2521). *การวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- อมรวิทย์ นาครทรรพ. (2540). *ความฝันของแผ่นดิน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตะวันออก.
- อรุณี โคตรสมบัติ. (2542). *การศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา สถาบันราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- อาทิตย์ ประเศียรศรี. (2540). *ความต้องการพัฒนาประสิทธิภาพในการสอนของครูผู้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ ในเรือนจำและทัณฑสถาน. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- อารี พันธุ์มณี. (2540). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : บริษัทต้นอ้อ แกรมมี จำกัด.
- Aleamoni, L.M. (1983). "Student Ratings of Instruction". *Handbook of Teacher Evaluation*. Beverly Hill : SAGE Publications.
- Bogdan and Biken.(1992). *Qualitative research for education an introduction to Theory and methods. (second edition) MA : Allyn and Bacon.*

- Cagle, C.A. (1978). *A comparison of the result of student evaluations of teachers between full-time faculty and part-time faculty at urban two-years college.* *Dissertation Abstracts International*, 39(5), 2710A-2711A.
- Gayles, A.R. (1980, Summer). *Student evaluation in a teacher education course.* *Improve college and university teaching*, 28(3), 128-131.
- Lenn, M.P. (1994). "International Linkages and quality assurance : A shifting paradigm." In Alma Craft (ed.). *International Development in Assuring Quality in Higher Education*, pp. 127-128. London : The Falmer Pres.
- Mahfouz, & Ahmed, F.M. (1979, April). "Faculty Evaluation : An analysis of the attitude of faculty member and administrator toward student evaluation of teaching." *Dissertations Abstracts International* : 39 (2), 706-A.
- Martin, M.J. (1978, August). "Satisfaction of faculty with faculty evaluation" *Dissertations Abstracts International* : 39(2), 706-A.
- Morgan, D.L. (ed.1991). *Successful focus group.* California : GAGE. Publications.
- Spence, J.M.(1979, April). "Effect of teaching style lecture content and student academic major upon faculty evaluations." *Dissertation Abstracts International*, 39(10), 5983-A.

